

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

ÅRSRAPPORT
2020 **GODE BYGG**
FOR ET GODT
SAMFUNN

Innhold

3	<u>Del I • Leders beretning</u>	53	<u>Del IV • Styring og kontroll i virksomheten</u>
7	<u>Del II • Introduksjon til virksomheten og hovedtall</u>	66	<u>Del V • Vurdering av framtidsutsikter</u>
8	Direktoratet for byggkvalitet i samfunnet		
10	Organisering og ledelse	71	<u>Del VI • Årsregnskap</u>
12	Hovedtall	72	Ledelseskommentar årsregnskapet 2020
13	<u>Del III • Årets aktiviteter og resultater</u>	77	Oppstilling av bevilgningsrapportering
15	Hovedmål 1: Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg	79	Oppstilling av artskontorrapportering
26	Hovedmål 2: Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen		
47	Effektiv og brukerrettet forvaltning av bolig- og bygningssektoren		

DEL I

Leders beretning

Direktoratet for byggkvalitets samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg, og at kravene til byggverk følges. Til tross for at 2020 har bydd på en utfordrende arbeidssituasjon, har vi hatt omstillingsevne og verktøy til å fortsette vår innsats for samfunnet og brukerne. Forenklinger i regelverket, digitalisering av byggesaksprosessen og kunnskapsformidling rettet mot byggenæringen, kommunene og privatpersoner har vært våre viktigste fokusområder.

I denne årsrapporten beskriver vi aktivitetene vi har gjennomført, hvilke mål vi har nådd og hvilke effekter vårt samlede oppdrag skaper for samfunnet, de som bygger og de som bruker bygningene. Raskere, enklere og rimeligere boligbygging er en viktig del av våre hovedprioriteringer. Samtidig er det grunnleggende for samfunnet og enkeltpersoner at byggverkene er sikre, tilpasset brukernes behov og rustet for klima- og miljøutfordringene vi står overfor.

I løpet av 2020 har vi arbeidet med å styrke vårt kunnskapsgrunnlag om tilstanden i bygningsmassen. Vi har arbeidet målrettet for å formidle regelverket og kunnskap om byggkvalitet. Og vi har hatt store framskritt i digitaliseringsarbeidet, som blant annet skal gjøre byggesaksprosessen enklere og raskere.

Digitaliseringsarbeidet

Gjennom flere år har vi jobbet systematisk for å gjøre det enklere og mer effektivt å lage en komplett byggesøknad. Dette arbeidet gjør vi i et tett samarbeid med leverandørene som tilbyr digitale søknadsløsninger via direktoratets tjenestepattform på Altinn, Fellestjenester BYGG. Fem leverandører, samt Oslo kommune,

tilbyr løsninger for profesjonelle, og to av leverandørene har i tillegg tjenester skreddersydd for privatpersoner.

De nye tjenestene som har kommet på markedet er populære og mye brukt. I løpet av 2020 har digitale byggesøknader og digital nabovarsling hatt en stor vekst, og vi er på vei mot en hel-digital byggesaksprosess. I 2020 ble det sendt 13 819 byggesøknader og 667 650 nabovarsler via Fellestjenester BYGG, et stort sprang fra 2019 da de tilsvarende tallene var henholdsvis 1056 og 254 397. Vi kunne derfor oppfylle vår målsetting om å stenge ByggSøk for nye søknader 1. oktober 2020. Brukerne har nå flere og bedre tjenester enn det ByggSøk kunne tilby.

I forbindelse med en ekstrabevilgning gjennom regjeringens tiltakspakke for å skape større aktivitet og sysselsetting som følge av koronapandemien, satte vi i 2020 i gang tre digitaliseringspiloter. Målet med pilotprosjektene er å gjøre plan- og byggesaksprosessen enklere, noe som på sikt vil spare samfunnet og næringen for store beløp. Pilotene skal blant annet bidra til å heve kvaliteten på kommunenes reguleringsplaner og å gi søkere et raskt svar på om deres planlagte tiltak er mulig innenfor kommunens reguleringsplan.

Jiri Havran

Direktoratet har dessuten vurdert utfordringer og muligheter ved digitalisert kontroll. Effektiv og sikker digital kontroll, både i søknadsprosessen og i byggeprosessen, vil være et viktig tilskudd for bransjen fordi kontrollbyrden lettes. I første omgang har vi sett på hvilke deler av regelverket som egner seg best for digital kontroll, og i samarbeid med verktøyleverandører gjennomført et par enkle piloter.

Forenklinger i regelverket

Det er et viktig mål for direktoratet at bygningsregelverket blir enklere. I 2020 har vi foreslått flere forenklinger i reglene om unntak fra søknadsplikt. Endringene skal blant annet gjøre det enklere for boligeiere å forstå regelverket og finne ut hva de kan bygge på egen eiendom uten å søke.

Direktoratet som kompetansesenter

Direktoratet følger opp strategien for eksisterende bygg, der vi fremmer kvaliteter som går utover minstekravene i byggteknisk forskrift. Målet er bedre byggkvalitet i eksisterende boliger, slik at boligene er rustet for morgendagens behov.

I 2020 brukte nordmenn nesten 85 milliarder kroner på vedlikehold og renovering av eksisterende boliger, ifølge tall fra Prognosesenteret. Estetisk oppussing utgjør fortsatt en stor andel av totalen. I samarbeid med bransjen lanserer vi oppussingsråd der målet er å bidra til at nordmenn også hever byggkvaliteten med tanke på klimatilpasning, energi og miljø og tilgjengelighet når de pusser opp egen bolig.

Vi styrker vårt kunnskapsgrunnlag

Direktoratet har arbeidet videre med å hente inn data om effektene av regelverket og tilstanden i bygningsmassen. I 2020 har vi sett på hvordan en strategi for en digital kunnskapskatalog om bolig- og bygningsmassen kan gjennomføres.

Vi har også satt i gang arbeidet med å se på hva en digital tilstandsrapport ved boligsalg bør inneholde. Digitale tilstandsrapporter skal gjøre det enklere for boligeiere og boligkjøpere å få kunnskap om boligens tilstand. Det skal også forenkle jobben for dem som vurderer tilstanden i boliger, samtidig som rapportene kan gi oss og andre interessenter en oversikt over tilstanden i eksisterende boliger.

Vi har fortsatt arbeidet med å kartlegge kostnadseffektene av regelverksendringer. Målet er at det skal bli rimeligere å bygge og at regelverksendringer skal bidra til dette. I 2020 har vi sett på hvilke effekter reglene på energiområdet har for byggekostnadene. Foreløpige beregninger viser en økning på cirka 1 prosent i byggekostnadene for eneboliger, boligblokker og kontorbygninger, mens byggekostnadene for firemannsboliger har blitt redusert med cirka 4 prosent.

“ Målet er at det skal bli rimeligere å bygge og at regelverksendringer skal bidra til dette.

Direktoratet i utvikling

Vi har jobbet videre med å kartlegge og visualisere våre arbeidsprosesser. Hensikten er å se sammenhengen i alt arbeidet vi gjør og jobbe etter enhetlige metoder og strategier. Ved at vi har lik tilnærming til oppgaver og lik utførelse der det er mulig, øker vi kvaliteten på arbeidet vårt og utnytter ressursene bedre. Ett eksempel

på dette er hvordan vi svarer på spørsmål fra kommuner, bransjen og privatpersoner om byggereglene. Vi har allerede sett effektene av dette arbeidet ved at brukerne får raskere og bedre svar.

Ny virksomhetsplan skal bidra i dette prosessarbeidet ved å knytte direktoratets samfunnsoppdrag, visjon, interne mål og strategier til oppgavene som blir utført i det daglige. Virksomhetsplanen er – sammen med et nytt kvalitetsstyringsystem – implementert i hele organisasjonen, noe som sikrer at alle medarbeiderne medvirker og har eierskap til dette arbeidet.

Situasjonen med koronaepidemien har ført til at vi stort sett har arbeidet fra hjemmekontor fra mars 2020. Takket være gode verktøy, digitale løsninger og en stor innsats fra medarbeiderne har dette fungert godt for de aller fleste, og vi har unngått smittespredning. Vi har i all hovedsak levert i henhold til tildelingsbrevet med tillegg gjennom gode prioriteringer og god styring og kontroll med oppgavene og de administrative rammene for oppgaveløsningen. Ett vesentlig unntak er at vi på grunn av koronasituasjonen ikke har hatt stedlige tilsyn med sentralt godkjente foretak siden i mars. Dette har imidlertid blitt løst gjennom dokumenttilsyn.

Formidling av regelverket og møter med andre myndigheter, kommunene og næringen har stort sett blitt gjennomført via digitale plattformer. Våre største arrangementer, Byggesaksdagene, Tilsynsdagen og Byggkvalitetsdagen, ble gjort om til digitale arrangementer. Vi har også hatt flere andre webinarer i løpet året. Dette har fungert veldig godt, og vi har fått svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne. Andelen deltakere er dessuten mer enn fordoblet sammenlignet med tidligere år da disse ble gjennomført som fysiske arrangementer. Dette arbeidet har gitt oss kunnskap om digitale verktøy og digitale arrangementer som vi vil ta med oss videre. Vi ser for oss en kombinasjon av fysiske arrangementer og webinarer i årene framover.

Jeg vil benytte anledningen til å takke departementet for den gode dialogen vi har hatt gjennom året. Jeg vil også rette en takk til direktoratets dyktige medarbeidere og alle de gode samarbeidspartnerne som har hjulpet oss med å levere på samfunnsoppdraget vårt i et spesielt år med store utfordringer for mange i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen.

Oslo, 13. mars 2021

Per-Arne Horne
Direktør

DEL II

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Direktoratet for byggkvalitet er et forvaltningsorgan underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Direktoratet er et nasjonalt kompetansesenter på bygningsområdet, den sentrale myndigheten for det byggtekniske regelverket og et virkemiddel for å realisere bygningspolitikken.

Foto: Jiri Havran

Direktoratet for byggkvalitet i samfunnet

Direktoratets samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg, og at kravene til byggverk følges. Vi retter arbeidet mot kommunene, aktørene i byggeprosessen og byggevaremarkedet. Vi skal ha god oversikt over hvordan regelverket virker, og vi skal ha god kjennskap til den faglige utviklingen som bidrar til god byggkvalitet.

Det er et mål for oss å øke kunnskapen i samfunnet om byggeregler, byggkvalitet og byggesaksprosess. Det er spesielt viktig at byggenæringen og kommunene har et høyt kunnskapsnivå på disse områdene.

Vår visjon er «gode bygg for et godt samfunn»

Med gode bygg mener vi bygninger og byggverk som har gode visuelle kvaliteter og som er trygge og brukbare for alle. De er helse- og miljøvennlige, med fornuftig økonomi gjennom hele livsløpet. Høy kvalitet i bygde miljøer bidrar til gunstig stedsutvikling og en bærekraftig samfunnsutvikling.

Vår rolle er å vise vei til gode bygg og omgivelser

I samhandling med de som bygger, myndigheter og fagmiljøer utvikler vi kunnskap om byggeregler og prosesser som fremmer kvalitet i bygninger og byggverk.

Våre verdier

Vi er bevisste samfunnsoppdraget

- for å ivareta helheten

Vi er pålitelige

- og holder det vi lover

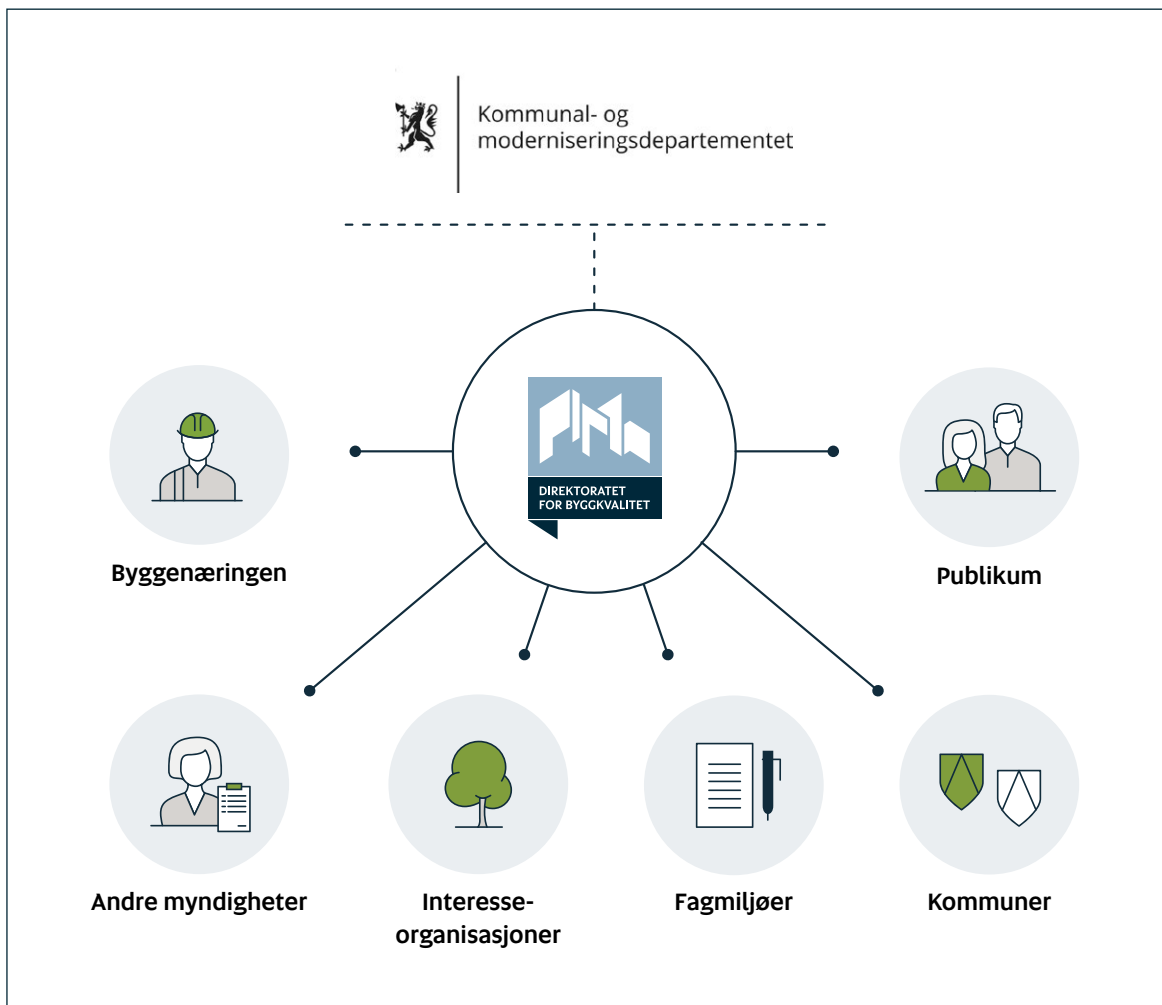
Vi er interesserte og nysgjerrige

- for å bli bedre i morgen

Vi er gode formidlere

- fordi kunnskap får verdi når den deles

Figur 1: Interessentkart for Direktoratet for byggkvalitet

Hovedmål i 2020

Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

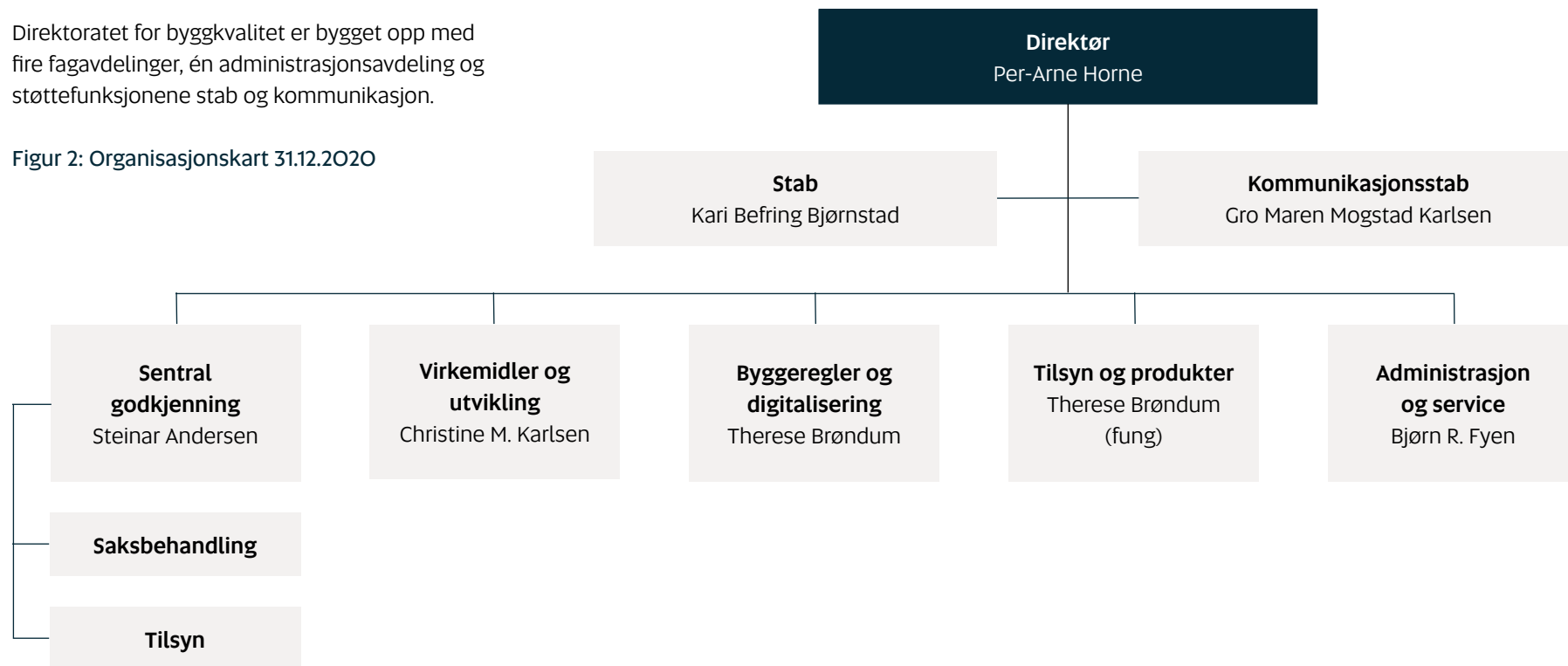

Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen

Organisering og ledelse

Direktoratet for byggkvalitet er bygget opp med fire fagavdelinger, én administrasjonsavdeling og støttefunksjonene stab og kommunikasjon.

Figur 2: Organisasjonskart 31.12.2020

Direktoratet har i 2020 arbeidet med å videreutvikle direktoratet gjennom en virksomhetsplan der vi har satt tydelige mål for hvordan vi jobber og planlegger. Spesielt for året er en særdeles kraftig økning i antall digitale møter og digitale arrangementer. Avdeling for tilsyn og produkter har siden april vært uten en fast leder, og Therese Brøndum, som er avdelingsdirektør for byggeregler og digitalisering, har vært fungerende avdelingsdirektør for tilsyn og produkter.

Avdeling for sentral godkjenning har ansvar for ordningen med sentral godkjenning – en frivillig godkjenningsordning som skal bidra til å sikre kvalitet i det som bygges. Avdelingen drifter og vedlikeholder ordningen og fører tilsyn med foretak som har sentral godkjenning. Avdelingen har kontor på Gjøvik og ledes av avdelingsdirektør Steinar Andersen.

De andre avdelingene holder til i Oslo.

Avdeling for virkemidler og utvikling har ansvar for regelverksutvikling og bruk av andre virkemidler. Det er en viktig føring for arbeidet at bygningsmassen skal kunne møte framtidens behov. Avdelingen har ansvar for utredninger, evalueringer og analyser av effektene av regelverket. Avdelingen har spesielt ansvar for bygg-

teknisk forskrift og tilhørende veiledning, samt at forskriften er brukervennlig, legger til rette for innovasjon og kan brukes i digitale løsninger. Christine Molland Karlsen er avdelingsdirektør.

Avdeling for byggeregler og digitalisering

bidrar til utvikling av regelverket og er ansvarlig for formidling og annen regelverkstøtte til kommuner, byggenæringen og publikum. Avdelingen deltar også i arbeidet med å digitalisere byggesaksprosessen og utvikle digitale verktøy for regelverksformidling. Therese Brøndum er avdelingsdirektør.

Avdeling for tilsyn og produkter fører markedstilsyn med produkter til byggverk. Avdelingen skal utvikle regelverket som regulerer produktdokumentasjon, slik at byggevarer oppfyller de tekniske kravene til helse, miljø og sikkerhet. Avdelingen har ansvar for reglene om løfteinnretninger i byggverk, og gir i tillegg støtte og veiledning til kommuner i deres tilsyn i byggesak. Therese Brøndum har vært fungerende avdelingsdirektør siden april 2020.

Avdeling for administrasjon og service har ansvaret for den daglige driften i direktoratet. Vedlikehold av kontorstøttesystemene, IKT-forvaltning og personaladministrasjon er blant

avdelingens prioriterte områder. Koordinering og støtte til styring og kontroll av virksomheten, samt i styringsdialogen med departementet, er også deler av virkeområdet til avdelingen. Bjørn R. Fyen er avdelingsdirektør.

Kommunikasjonsstab gir kommunikasjonsfaglig rådgivning til fagavdelingene i direktoratet, og planlegger og gjennomfører kommunikasjonstiltak. Staben har redaktøransvar for nettsidene og nyhetsbrevet til direktoratet. Gro Maren Mogstad Karlsen er kommunikasjonssjef.

Stab – en støttefunksjon for direktoratets ledelse – følger opp digitaliseringsstrategien i samarbeid med fagavdelingene, og utvikler Fellestjenester BYGG som plattform for digital samhandling i byggesaker. Staben kartlegger interne arbeidsprosesser og kompetansebehov og leder arbeidet med å utvikle direktoratet, blant annet gjennom virksomhetsstyring og kvalitetsstyring. Fagdirektør Kari Befring Bjørnstad leder stabsfunksjonen.

Hovedtall

Tabell 1: Utvalgte volumtall 2018–2020

Volumtall	2018	2019	2020
Antall dokumenttilsyn (byggevarer)*	118	131	138
Antall dokumenttilsyn (sentral godkjenning)	848	762	859
Antall stedlige tilsyn (sentral godkjenning)**	337	355	65
Antall godkjente foretak (sentral godkjenning)	13 503	13 206	12 580
Antall søknader laget i ByggSøk	81 727	76 349	48 071
Antall søknader sendt via Fellestjenester BYGG***	-	1 056	13 819
Antall nabovarsler sendt via Fellestjenester BYGG***	-	254 397	667 650

* Antall avsluttede tilsyn for alle årene.

** Det ble ikke gjennomført stedlige tilsyn fra mars 2020 og ut året pga. koronasituasjonen

*** Fullverdig oppstart i 2019

Tabell 2: Utvalgte tall fra årsregnskapet 2018–2020

	2018	2019	2020
Antall ansatte	86	89	83
Antall utførte årsverk	79	82	78,5
Antall avtalte årsverk	87	90	85
Samlet tildeling	155 515 000	166 699 893	180 991 000
Utnyttelsesgrad	96 %	96 %	85 %
Driftsutgifter	154 793 580	157 350 121	152 681 228
Lønnsandel av driftsutgifter	47 %	49 %	49 %
Lønnsutgifter per årsverk	928 160	940 380	961 655
Budsjettert inntekt gebyr (sentral godkjenning)	44 370 000	44 031 000	41 000 000
Resultat av inntekt gebyr (sentral godkjenning)	42 163 102	40 938 900	39 000 790
Resultatgrad inntekt gebyr (sentral godkjenning)	95 %	93 %	95 %
Budsjettert inntekt overtredelsesgebyr	17 000	106 000	108 000
Resultat av inntekt overtredelsesgebyr	15 000	30 146	75 435

DEL III

Aktiviteter og resultater

Direktoratet skal bidra til raskere, enklere og rimeligere boligbygging. Samtidig skal flere boliger og bygg være tilpasset en aldrende befolkning og klima- og miljøutfordringene vi står overfor. Disse hovedmålene i direktoratets tildelingsbrev for 2020 er videreført og videreutviklet sammenlignet med tidligere år.

Direktoratets samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg og bidra til at kravene til byggverk følges. Prioriteringer og ressursdisponering har vært knyttet til oppdragene i tildelingsbrevet.

Grunnlaget for direktoratets arbeidsplanlegging i 2020, var at forenkling og digitalisering av regelverk og byggesaksprosessen vil gi vesentlige bidrag til raskere og rimeligere boligbygging.

Direktoratet er godt fornøyd med resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2020.

Med utgangspunkt i denne forståelsen av oppdraget ble følgende hovedprioriteringer satt som førende for direktoratets oppgaveløsning i 2020:

- Pådriver for forenkling og digitalisering
- Fremme kvaliteter utover kravene i TEK
- Styrke kunnskapsgrunnlaget

Direktoratet er godt fornøyd med resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2020. Gjennom oppdrag og god faglig dialog med departementet har vi i all hovedsak levert godt innenfor oppdragene og styringsparametere.

I denne delen av årsrapporten gir vi en samlet framstilling av aktiviteter og resultater fra året som er gått. Hovedstrukturen er den samme som i tildelingsbrevet. Noen tema eller oppgaver er nevnt flere steder i tildelingsbrevet. Vi har omtalt enkelttema ett sted og benyttet henvisninger der det er aktuelt.

Foto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

HOVEDMÅL 1

Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige bygg er grunnleggende for god byggkvalitet. Byggteknisk forskrift (TEK) er det viktigste virkemiddelet for å sikre at disse hensynene ivaretas på en god måte i tråd med samfunnets behov. Direktoratet har ansvar for å forvalte og utvikle dette regelverket. I tillegg er det tydelig i oppdraget vårt at vi skal fremme kvaliteter utover minstekravene i nye og eksisterende bygninger.

I 2020 har vi blant annet arbeidet med et forprosjekt som skal munne ut i en digital og offentlig tilgjengelig kunnskapskatalog med informasjon om tilstanden i eksisterende bygg, byggkvalitet og byggfeil.

Direktoratet har også et ansvar for å legge til rette for å fremme kvaliteter utover kravene i TEK, både når det gjelder nye og eksisterende bygg. I løpet av året har vi laget oppussingsråd som skal hjelpe boligeiere til å ta gode valg og få bedre byggkvalitet. Rådene lanseres i samarbeid med aktører som er i direkte kontakt med boligeiere som skal pusse opp. Arbeidet med Statens pris for byggkvalitet er også med på å fremme byggkvalitet med andre virkemidler enn regelverk.

VIDEREUTVIKLING AV ENERGIKRAVENE

Direktoratet har utarbeidet et forslag til nye, miljøbaserte energikrav i TEK17. Dette er i tråd med oppdraget om å utvikle energikravene i byggverk, og er en del av Stortingets klimaforlik. Forslaget legger vekt på å gi rom for mer valgfrihet og mer fleksible løsninger. Målet er at nye bygg skal bli mer ressurseffektive og at klimagassutslipp fra byggeverne skal reduseres. Dette vil være et viktig bidrag til å redusere utslippene fram mot 2030. Forslaget er til behandling i departementet.

UTVIKLING AV KRITERIER PÅ MILJØMRÅDET FOR HUSBANKENS GRUNNLÅN

Direktoratet har fått ansvaret for å utvikle kriterier for miljøvennlige boliger for Husbankens grunnlån. Ny forskrift om lån fra Husbanken trådte i kraft i 2020. I forskriften er det nye kriterier for miljøvennlige boliger som blant annet omfatter krav til helse- og miljøfarlige stoffer, avfallssortering, miljødokumentasjon av

byggematerialer og forbud mot fossilt brensel til oppvarming og tørking av bygninger under oppføring. I 2020 har DiBK bistått Husbanken med veiledning om de nye kriteriene til dem som ønsker å søke grunnlån. Målet er at boliger som får grunnlån fra Husbanken har bedre miljøkvaliteter enn kravene i TEK17.

KOMPETANSESPREDNING

I 2020 skulle direktoratet bistå planavdelingen i Kommunal- og moderniseringsdepartementet med kompetansespredning på nettverkssamlinger og erfaringskonferanser for kommunesektoren om universell utforming i planlegging. Vi har hatt god kontakt med planavdelingen gjennom året, men det var ikke behov for assistanse fra direktoratet i 2020.

DAGSLYSKRAVENE

Fortetting og urbanisering skaper utfordringer for dagslys. En undersøkelse i 2019 viste at dagslyskravene i TEK17 tolkes forskjellig. Vi har derfor satt i gang et arbeid med å vurdere om det er behov for å gjøre endringer i bestem-

melsen for å sikre en mer enhetlig praktisering. En anbefaling som ser bredt på problemstillingen er oversendt departementet.

UTVIDELSE OG FORENKLING AV TEK17 § 7-4 – UTBYGGING I FJELLSKREDUTSATTE OMRÅDER

Direktoratet har utarbeidet et forslag om å utvide og forenkle TEK17 § 7-4. Sikkerhet mot skred. Unntak for flodbølge som skyldes fjellskred. Formålet med forslaget er å tilrettelegge for verdiskaping, utvikling og opprettholdelse av levedyktige lokalsamfunn i fareområder der personsikkerheten er ivaretatt ved overvåking og evakuering.

I arbeidet med revisjonen av unntaksbestemelsen har vi bedt om innspill fra berørte aktører og myndigheter. Forslaget skal bidra til å tilrettelegge for en fornuftig og forsvarlig samfunnsutvikling. Høringsforslaget er oversendt departementet.

SIKKERHETSREGLER FOR CAMPINGPLASSER

For å sikre god brannsikkerhet på campingplasser, og samtidig ta hensyn til næringens bekymringer knyttet til tidligere forslag om endrede avstandskrav, har direktoratet utredet hvilke følger det har for brannsikkerheten å ha et avstandskrav på tre meter hvis camping-enhetene har brannhemmende materiale mot neste enhet. Utredningen er oversendt departementet.

Vi har også hatt i oppdrag å utarbeide et forslag til bestemmelse om parsellinndeling av campingplasser og etablering av branngater. Hensikten med oppdraget er å forenkle regelverket og øke brannsikkerheten på campingplasser. Oppdraget blir ferdigstilt og levert i 2021.

Foto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

DIREKTORATETS KUNNSKAPSARBEID

Direktoratet bidrar til kunnskapsutvikling og innovasjon ved å delta i og gi støtte til forbildeprosjekter, utviklingsprosjekter og støtte standardiseringen. Resultatene fra dette kan bidra i regelverksutviklingen og til å fremme teknisk utvikling og prosessforbedringer i næringen. For direktoratet er det viktig at kunnskapen som kommer fram gjennom prosjektene vi delfinansierer, blir tilgjengelige for kommuner, næringen og andre som kan høste nytte av den.

Digitale tilstandsrapporter

Tilstandsrapporter ved boligsalg gir muligheter til å innhente data om eksisterende boliger. Med noe tilrettelegging kan dette bli nyttige data for boligeiere, myndigheter og aktører som ønsker å tilby tjenester i markedet. En slik tilrettelegging kan dessuten gi nyttig erfaring når større og mer kompliserte datasett skal innhentes.

I 2020 har direktoratet i samråd med relevante aktører i markedet utarbeidet et forslag til hvordan et felles rammeverk for digitale

tilstandsrapporter kan utvikles. Rammeverket kan brukes av markedet til å lage digitale løsninger og gjøre det enklere å gjenbruke data til andre formål, for eksempel en offentlig kunnskapsbank.

Vår anbefaling er at et slikt rammeverk bygges opp med en felles og entydig datastruktur, med utgangspunkt i eksisterende standarder og digitale felleskomponenter. Direktoratet samarbeider med Standard Norge for å få på plass en Norsk Spesifikasjon som tilrettelegger for digital bruk av relevante standarder. En slik spesifikasjon skal ved behov kunne gjenbrukes i datastrukturer for andre bruksformål enn digital tilstandsrapport.

Kostnadsvirkninger av regelverksendringer

Vi skal ha god kunnskap om hva endringer i regelverket koster. Kunnskapen sier noe om utviklingen i byggekostnader, og er et viktig grunnlag for å legge til rette for at det kan bygges billigere. Faglig gode og systematiske kostnadsberegninger av endringer i regelverket vil også skape et omforent faktagrunnlag om virkningene av reguleringer.

I dette arbeidet har det vært viktig å få på plass et rammeverk for kostnadsberegninger av regelverksendringer. Rammeverket som er etablert tar utgangspunkt i fire utvalgte referansebygg; enebolig, firemannsbolig, boligblokk og kontorbygg. For å gjennomføre kostnadsberegninger av regelverksendringer blir det beregnet hva det koster å bygge de ulike referansebyggene etter både gammelt og nytt regelverk.

Vi skal ha god kunnskap om hva endringer i regelverket koster

Vi er i ferd med å sluttstille en beregning av byggekostnader som følge av endringer i energireglene i 2016. Vi sammenligner kostnadene basert på reglene fra 2016 og reglene i TEK10. Beregningene for enebolig, boligblokk og kontorbygg indikerer en kostnadsøkning på cirka 1 prosent, mens byggekostnadene for firemannsbolig ser ut til å være redusert med omtrent 4 prosent. Beregningene ferdigstilles tidlig i 2021.

Strategi digital kunnskapskatalog – bygndata

Det er en overordnet og langsiktig prioritering for direktoratet å øke kunnskapen om tilstanden i bygningsmassen. Vi har laget en plan for hvordan vi systematisk kan hente inn og analysere dataene som allerede finnes og koble på nye kilder og ny data som utvikles. Databasert innsikt vil gi direktoratet mulighet til å innrette virkemidler som regelverk, tilsyn og veiledning på en risikobasert og effektiv måte overfor offentlige aktører, i bransjen og i utdanning, slik at de bidrar til god byggkvalitet.

Forprosjektet vi etablerte i 2020 skal levere en gjennomføringsstrategi for etablering av en digital kunnskapskatalog:

- Hvordan legge til rette for at informasjon kan gjøres tilgjengelig?
- Hvordan forbedre mulighetene for kobling av ulike kilder som dermed kan gi ny innsikt?

Hovedformålet er å etablere innsikt til en kunnskapskatalog, slik at viktige problemstillinger kan testes ut gjennom pilotering. Vi startet med å utforske forskjellige muligheter for å utvikle en kunnskapskatalog. Arbeidet er utført i dialog med dataleverandører, teknologileverandører og potensielle brukere.

Videre er det utviklet brukerscenarier for å belyse juridiske problemstillinger prosjektet må forholde seg til. Det er også satt i gang kommunikasjonstiltak for å bidra til en bedre forståelse for formålet med kunnskapskatalogen, forankre behov og motivere for deling av data. Vi skal jobbe videre med dette i 2021.

Følgeevaluering av kunnskapen om energieffektiv bygging

Strengere krav til energieffektive bygg i TEK forutsetter bedre kunnskap i næringen for å oppfylle kravene. Vi har i 2020 fulgt opp Lavenergiprogrammets tidligere undersøkelse, «Kompetansekartlegging innen byggenæringen – prosjekterende og utførende ledd», som ble gjennomført i perioden 2012–2017. Undersøkelsen fokuserte på kunnskap om energieffektivisering, bygg med høyere energiambisjoner

enn TEK17 og rehabilitering av eksisterende bygg. I tillegg ble det i kartleggingen stilt spørsmål om egen kompetanse blant utførende yrkesgrupper i byggenæringen. I perioden fra 2012 til 2016 viste kartleggingene økt kunnskap hos alle yrkesgruppene. Undersøkelsen fra 2020 viser imidlertid en tilbakegang og stagnasjon av denne utviklingen.

Byggskadeomfang

Kunnskap om skadeomfang på bygg kan bidra til å innrette virkemidlene våre på en mer risikobasert og effektiv måte slik at de fører til god byggkvalitet. I dag finnes det ikke systematiske og kontinuerlige målinger av omfanget av byggfeil eller byggskader. I 2020 har vi innhentet eksempeldata fra tilstandsvurdering av boliger. Dataene er brukt for å finne ut hvordan vi i fremtiden kan dra nytte av dem og i tillegg kartlegge hvilke begrensninger dataene har i dag. Vi vil jobbe videre med dette i 2021.

Etterlevelse av regelverket

I 2019 fikk direktoratet i oppdrag å lage en plan for innhenting av kunnskapsgrunnlag. Planen skisserer blant annet innhenting av kunnskap om etterlevelse av regelverket.

Økt kunnskap om manglende etterlevelse av regelverket kan benyttes for å forbedre regelverket, veiledningsmaterialet og gjøre tilsynet bedre og mer risikobasert.

I 2020 har DiBK startet arbeidet med å etablere et kunnskapsgrunnlag for etterlevelse av regelverket, blant annet gjennom enkeltstudier av detaljerte tilsynsdata fra kommunene. Vi har i første omgang vært i kontakt med Oslo kommune for å få tilgang til tilsynsdata.

Foto: Carl Martin Nordby

REVISJON AV BYGGEFORSKRIFT FOR LONGYEARBYEN

Longyearbyen lokalstyre arbeider med revisjon av Byggeforskrift for Longyearbyen. I forbindelse med at forskriften skal oppdatere innholdet til TEK17, bistår vi med veiledning og kompetanse om TEK17. Revisjonsarbeidet fortsetter i 2021.

OVERVANN

I 2020 har vi bistått departementet i oppfølgingen av overvannsutvalgets forslag til endringer i TEK17 og byggesaksforskriften (SAK10). Først ved høring før sommeren og senere ved oppsummering av høringsinstansenes synspunkter på endringsforslagene i regelverket. Vår anbefaling til nytt regelverk er oversendt departementet.

LADEKLARE BYGG

I 2017 fikk direktoratet i oppdrag å vurdere hvordan krav om ladeklare bygg kan innføres og

hvilke problemstillinger det reiser. Dette ble fulgt opp i 2020 med oppdraget om å utarbeide et høringsnotat med forslag til regelverksendringer slik at nye bygg og bygg som gjennomgår hovedombygging skal være ladeklare. Vi leverte i 2020 forslag til nye krav i SAK10 og TEK17.

Ladeklare bygg vil bidra til regjeringens arbeid med at vi skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Det underbygger også målet i Nasjonal transportplan 2018–2029 om at nye personbiler innen 2025 skal være nullutslippskjøretøy.

Ladeklare bygg vil bidra til regjeringens arbeid med at vi skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050

Forslaget skal ivareta at byggverk med plass for parkering av personbiler og varebiler med tillatt totalvekt mindre enn 3 500 kilo skal klargjøres med føringsveier for elektrisk infrastruktur for ladeanlegg for elbiler. Forslaget skal gjøre det

enklere for folk å installere ladepunkt for elbil ved at boligeiere kan installere elbilladere når de selv ønsker det – uten at det må gjøres større tilpasninger i bygget.

KUNNSKAP OM HVORDAN KRAVENE VIRKER OG HVORDAN DE OPPFYLLES

Vi har jobbet med å utvikle metoder for å innhente data om effektene av regelverk, både kostnadsvirkninger og fakta om hvilke løsninger som velges for å oppfylle byggtekniske krav.

I 2019 lagde vi en plan for innhenting av kunnskapsgrunnlag om blant annet effekt av endringer i regelverket. Vi har i 2020 jobbet i henhold til planen. Direktoratet har delfinansiert og deltatt i arbeidet med å etablere en erfaringsdatabase for brannetterforskning, evaluering og forebygging av branner i samarbeid med Finans Norge, Norsk brannvernforening og RISE Fire Research. Målet har vært å bidra til at databasen kan utvides slik at den også gir kunnskap om effekten av byggereglene og endringer av disse. Direktoratet har dessuten bistått Direktoratet for

strålevern og atomsikkerhet (DSA) i deres undersøkelse om utviklingen i bruk av radonmembran. Krav om radonsperre kom inn i forskriftsteksten i byggt teknisk forskrift i 2010 (TEK10). Undersøkelsen viser at bruken av radonmembran økte kraftig etter 2010. En sammenligning med årlig grunnflate for oppførte bygninger indikerer at de fleste nybygg oppføres med radonmembran under bygningen.

I en evaluering vi gjennomførte i 2018, var ett av funnene at dokumentasjonskravene oppleves å være omfattende for små prosjekter. Som en oppfølging av dette har vi sett hvordan dokumentasjon av krav etter teknisk forskrift kan forenkles for små byggeprosjekter ved at deler av dokumentasjonen ligger i foretakets kvalitetssystem.

I tillegg har vi jobbet med følgeevalueringen for energi, se informasjon om direktoratets kunnskapsarbeid på [side 18](#).

Som følge av Byggkvalitetutvalgets rapport og videre oppfølging av rapporten, er ikke effekten av uavhengig kontroll evaluert.

STATENS PRIS FOR BYGGKVALITET

Direktoratet er sekretariat for Statens pris for byggkvalitet. Tema for prisen i 2020 var «En god bolig gjennom hele livet». Juryens møtevirksomhet, befarings og utdeling har som følge av koronapandemien blitt avvirket digitalt. Juryen mottok 51 prosjektforslag fra hele landet. Vindmøllebakken bofellesskap i Stavanger, tegnet av arkitektfirmaet Helen&Hard, ble kåret til vinner av årets pris. Juryen ga hedrende omtale til Nordre gate 20–22 i Oslo og Nye Lilleby i Trondheim.

Statens pris for byggkvalitet løfter fram for bildeprosjekter med fremragende byggkvalitet og gode og innovative byggeprosesser. Prisen skal bidra til å heve, fornye og utvikle byggkvalitet lokalt og nasjonalt. Prisformen stimulerer til økt byggkvalitet gjennom konkurranse og motiverer aktørene i byggsektoren til å utvikle gode og bærekraftige byggverk for brukerne og samfunnet.

Prisen for 2020 ble delt ut på Byggkvalitetsdagen i september. Vinneren av prisen ble omtalt i riks-, lokal- og fagmedia.

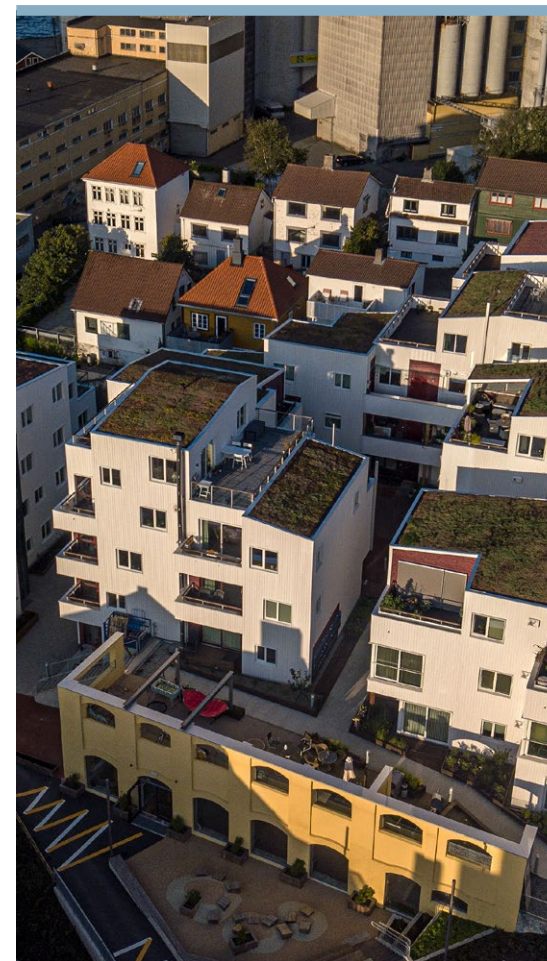

Foto: Jiri Havran

Byggkvalitetsdagen

Byggkvalitetsdagen er rettet mot byggsektoren, de som planlegger, prosjekterer, utfører og eier bygg. Byggkvalitetsdagen bidrar til god omdømmebygging og synliggjøring av direktoratet som pådriver for god byggkvalitet blant aktørene i bransjen.

Den årlige fagdagen er et forum for byggkvalitet. Den skal bidra til å fremme god byggkvalitet i byggsektoren gjennom å løfte fram gode eksempler, dele erfaringer, spre informasjon og kunnskap og bidra til debatt og dialog om byggkvalitet.

Tema for Byggkvalitetsdagen 2020 var «Hvordan skaper vi de gode boligene for hele livet?» På grunn av koronasituasjonen ble arrangementet gjennomført som et webinar og samlet 690 unike seere. Innlederne på fagdagen representerte forskningsmiljøer, utviklersiden og brukersiden.

FORSVARLIG OMBRUK OG AVFALLSHÅNDTERING

For å vurdere tiltak som kan bidra til å redusere avfallsmengdene i byggenæringen har vi fått utarbeidet rapporten «Samfunnsøkonomisk analyse av avfallsminimering, gjenvinning av avfall og ombruk av byggevarer». Rapporten vurderer de ulike tiltakene i et samfunnsøkonomisk perspektiv og peker blant annet på barrierer. Dette er nyttig for videre utvikling av virkemidlene mot mer sirkulærøkonomi i byggenæringen.

Vi har i samarbeid med Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall (NHP) bidratt til at informasjons- og kursmaterieell om avfall nå er oversatt til polsk og engelsk. Fordi det er en stor andel utenlandske arbeidere i byggsektoren, vil det være avgjørende å få ut informasjon på flere språk for å redusere avfallsmengdene og sortere avfallet riktig.

Foto: Jiri Havran

FORSKNING OG KUNNSKAPSFORMIDLING

Direktoratet samarbeider og støtter en rekke aktører og prosjekter som bidrar til å finne fram til nye løsninger og metoder for å fremme kvalitet i bygg og boliger. I dette inngår støtte og nær kontakt med forskningsmiljøer innen brann-, miljø- og byggforskning. Vi er også med på å støtte opp under forbilde- og formidlingsprosjekter.

Noen av prosjektene vi har deltatt i eller støttet i 2021

- Innen brannområdet har vi delfinansiert fire fellesprosjekter som er gjennomført under forskningsavtalen mellom DSB og RISE Fire Research. Hensikten med dette arbeidet er faglig kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling. Resultatene fra prosjektene presenteres på direktoratets fagdag om brann, som samler viktige aktører innen brannmiljøet.
- Vi er i tillegg partner i Fire Research and Innovation Centre (FRIC) hvor målet er å øke den brannfaglige kunnskapen for å bidra til optimale valg og utvikle bedre løsninger som gir økt brannsikkerhet i bygninger.
- Det finnes mange gode initiativ på miljøområdet. Vi samarbeider blant annet med Forskningscenter for nullutslippsområder i smarte byer (FME ZEN), som jobber med å finne metoder, modeller og eksempler for framtidens nullutslippsbygg.
- Vi støtter også Norske arkitekters landsforbunds satsing Brød & Miljø, som er en serie frokostmøter som viser fram prosjekter med gode løsninger på energi, miljø og klima.
- Vi støtter Opptre som er et forskningsprosjekt som ser på hvordan småhus i tre kan oppgraderes til nesten nullenergibygg samtidig som det utvikles kostnadseffektive løsninger.

FREMME KVALITETER UTOVER KRAVENE I TEK

De byggtekniske bestemmelsene angir minimumskrav til byggverk. Vi fremmer kvaliteter utover minimumskravene i TEK gjennom informasjonsarbeid, blant annet ved å spre kunnskap på nett og i møter som er åpne for alle. Direktoratet er sekretariat for Statens pris for byggkvalitet, som er Kommunal- og moderniseringsdepartementets pris for fremragende byggkvalitet. Les mer om vårt arbeid med prisen på [side 22](#).

Oppussingsråd

Nordmenn er i verdenstoppen i oppussing. Hvert år pusser 1 million husstander opp sin bolig, noe som utgjør cirka 40 prosent av alle boliger i Norge. I 2020 brukte vi nesten 85 milliarder kroner på oppussing, ifølge tall fra Prognose-senteret. Mye går til kosmetisk oppussing som ikke hever byggkvaliteten. Brukerundersøkelser har vist at det er et behov for nøytrale råd og at boligeiere har høy tillit til oppussingsråd fra Direktoratet for byggkvalitet. Vi har derfor samlet flere tips og råd til hvordan boligeiere kan pusse opp smartere.

Ved å følge våre oppussingsråd kan boligeiere få et godt inneklima i hjemmet sitt, sørge for at boligen tåler dagens og framtidens klima og gjøre det mulig å leve lenge i eget hjem. Vi gir boligeiere rådene slik at de kan pusse opp smartere, mer bærekraftig, være mer miljøvennlig og heve kvaliteten og levetiden på boligen sin.

Vi gir boligeiere rådene slik at de kan pusse opp smartere, mer bærekraftig, være mer miljøvennlig og heve kvaliteten og levetiden på boligen sin.

Vi ønsker å nå boligeiere gjennom samarbeid med andre aktører som allerede er i kontakt med boligeiere. I tillegg har vi utviklet en nettløsning for å formidle rådene. Rådene blir lansert i mars 2021. Med på laget har vi noen større samarbeidspartnere som representerer aktører som har ulike innfallsvinkler for å spre rådene våre.

Formidling og kommunikasjon om visuelle kvaliteter i det bygde miljø

I 2020 startet vi et arbeid med å utvikle et digitalt og brukervennlig verktøy som skal være et hjelpemiddel for å vurdere visuelle kvaliteter i et byggetiltak. Formålet med verktøyet er at kunnskap om visuelle kvaliteter skal nå ut til mange. Verktøyet skal kunne brukes av saksbehandlere i kommunen, privatpersoner og prosjekterende foretak. Verktøyet skal knyttes til Fellestjenester BYGG og de nye, digitale selvbetjeningsløsningene for byggesøknader.

Målet er at det skal genereres en redegjørelse for visuelle kvaliteter som enkelt kan legges ved byggesøknaden. Dette blir en beslutningstøtte som kan effektivisere kommunal saksbehandling og spare tid for de prosjekterende.

Den første prototypen skal testes blant brukergruppene og videreutvikles før verktøyet etter planen lanseres høsten 2021.

HOVEDMÅL 2

Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen

Et hovedfokus for direktoratet i 2020 har vært å bidra til et klarere og mer forutsigbart regelverk, i tillegg til å digitalisere byggeprosessen slik at den blir enklere og mer effektiv for søkere og kommunen.

Ett at tiltakene for å forenkle regelverket, er å sørge for bedre sammenheng mellom omfanget av det enkelte tiltaket og reglene om unntak fra søknadsplikt. Direktoratet har i 2020 arbeidet med å se spesielt på hvordan flere tiltak kan unntas fra søknadsplikt. Vi ser også at et regelverk med klart språk og tydelige definisjoner er viktig for at privatpersoner, foretak og kommuner skal oppleve at regelverket er enkelt å forstå.

Med en utvikling mot et mer oversiktlig og forutsigbart regelverk og med klarere krav som ikke oppleves som unødvendig strenge, bidrar vi til effektive plan- og byggesaksprosesser. Effekten

er mindre ressursbruk for alle parter i byggesaksprosessen. Det skal bli raskere, enklere og rimeligere å bygge.

Brukervennlige og effektive digitale løsninger er en forutsetning for å lykkes. Direktoratet, andre myndigheter, kommunene og næringen samarbeider derfor om å løpende utvikle og gjøre nye, digitale søknads- og saksbehandlingsløsninger tilgjengelige gjennom Fellestjenester BYGG.

Et klarere og mer forutsigbart regelverk vil sammen med gode digitale løsninger spare ressurser i alle ledd. Det blir mindre behov for veiledning, færre privatpersoner må sende inn byggesøknad, og det blir enklere for næringen å lage komplette byggesøknader. Dette bidrar til en mer effektiv saksbehandling slik at kommunene kan prioritere ressursene sine bedre.

FORENKLINGER I REGELVERKET

Direktoratet jobber systematisk med å identifisere behovet for forenklinger og forbedringer i regelverket. Gjennom vår kontakt med brukerne av regelverket får vi innsikt i hvordan reglene fungerer. Med bakgrunn i brukerinnsikt, samt føringer og oppdrag i tildelingsbrevet, har vi foreslått forenklinger i regelverket. Forslagene med tilhørende utredninger er oversendt til departementet.

Innspill til en tydeligere bestemmelse om innrapportering av søknadsfrie tiltak

Forslag til hvordan reglene for innrapportering av søknadsfrie tiltak kan gjøres tydeligere, ble oversendt departementet i 2020. Dette ble innarbeidet i høringen om endringer i byggesaksforskriften som departementet sendte ut i juni. Dette gjelder blant annet garasjer og tilbygg som skal rapporteres til kommunen for oppdatering av kart- og matrikkeldata.

Forslaget om å tydeliggjøre bestemmelsen vil føre til at det blir enklere å rapportere for bolig- og bygningseiere, noe som vil bidra til at kart- og matrikkeldata i større grad er oppdatert med det som er bygget av søknadsfrie tiltak.

I tillegg ga vi innspill på departementets forslag til unntak for terrasse og tilbygg før forslagene ble sendt på høring i juni 2020. Unntakene vil bidra til forenkling og større frihet til å gjøre tiltak på egen eiendom.

Forslaget om å tydeliggjøre bestemmelsen vil føre til at det blir enklere å rapportere for bolig- og bygningseiere

Forslag til hvordan regelverket kan forenkles og forbedres

Direktoratet mottar et stort antall henvendelser om regelverket. Henvendelsene gir oss en verdifull innsikt i hva brukerne opplever som vanskelig med regelverket. Innsikten bruker vi til å identifisere hvilke deler av bygningsregelverket som har potensial for forenkling eller forbedring. Forslag til forenklinger som baserer seg på innsikt i brukernes behov, er oversendt departementet.

Forslag til forenklinger i regelverket for søknadsfrie tiltak

På oppdrag fra departementet har direktoratet levert forslag til forenklinger i regelverket for søknadsfrie tiltak. Forenklingene skulle gjøre det lettere å etablere utleiedel i tilknytning til egen bolig, utvide kravene til søknadsfri garasjebygging og klargjøre byggesaksforskriften § 4-1 om tiltak unntatt søknadsplikt.

For å få kunnskap om hvilke forenklingstiltak som hadde størst effekt ble det gjennomført spørreundersøkelse, dybdeintervjuer og arbeidsmøter med kommunale byggesaksbehandlere.

Direktoratet foreslo endringer i unntaket fra søknadsplikten for frittliggende bygninger. Det ble foreslått nye unntak fra søknadsplikten blant annet for at det skulle bli enklere for boligeiere å etablere gode utearealer. Vi foreslo også tiltak som skal forenkle vurderingen av når det å oppføre flere tiltak samtidig utløser søknadsplikt, fordi vi vet at dette praktiseres ulikt i kommunene i dag. Det ble også pekt på behov for å lage digital veiviser og klargjøre veiledningsmaterieell til dagens bestemmelser om bruksendring og oppdeling av boenhet.

Forslagene skal føre til at det kan bygges flere tiltak uten å søke. Dette vil bidra en større grad av handlingsfrihet for hva som kan bygges på egen eiendom. Vi mener at forslagene også vil bidra til at det blir enklere å forstå regelverket, spesielt for hva som kan bygges på egen eiendom uten søknad. For kommunene vil forslagene kunne bidra til å redusere saksmengden. I tillegg vil det gi ressursbesparelser fordi kommunene kan bruke mindre tid på å veilede boligeiere.

Oversikt over motstrid og andre forskjeller i krav til byggverk i TEK17

Vi har kartlagt motstrid og dobbeltregulering mellom TEK17 og tekniske krav etter annet regelverk, og har kommet med anbefalinger om mulig samordning. Målet er å gjøre det lettere for folk å forholde seg til regelverket og å gi en bedre sammenheng i regelverket. Utredningen tar særlig for seg forholdet til arbeidsmiljøloven med arbeidsplassforskriften, brann- og eksplosjonsvernloven, eierseksjonsloven og matrikkelloven. Kartleggingen gir en oversikt over forskjellene i ulike regelverk og er et godt utgangspunkt for eventuell regelverksutvikling. Rapporten er oversendt departementet.

Målet er å gjøre det lettere for folk å forholde seg til regelverket og å gi en bedre sammenheng i regelverket

Regelverkets brukervennlighet og betydning for effektivitet i byggeprosjekter

Funksjonsbaserte tekniske forskrifter ble innført i Norge i 1997. Bakgrunnen var at denne måten å gi forskrifter på gir fleksibilitet og muligheter for faglig innovasjon og utvikling. Funksjonsbaserte forskrifter gir også muligheter for optimalisering i det enkelte byggeprosjekt. I 2019 gjennomførte vi en evaluering for å se om de funksjonsbaserte byggereglene har bidratt til innovasjon og utvikling.

Evalueringen konkluderte med at funksjonsbaserte regler først og fremst har ført til innovasjon og utvikling på brannområdet. Funksjonsbasert regelverk har vært viktig for

utviklingen innen bruk av trekonstruksjoner i høye byggverk og planløsninger med rømningskonsept. Evalueringen pekte også på at det største potensialet for videre innovasjon etter alt å dømme er innen temaene inneklime, energibruk og akustikk.

Veiledningen til TEK17 ble oppdatert 1. oktober 2020. Vi har gjort mindre endringer og presiseringer i veiledningsteksten for blant annet bestemmelser om planløsning, våtrom, innvendige vanninstallasjoner og energi. Endringene er gjort med bakgrunn i henvendelser vi har fått om forståelsen av regelverket og for å gjøre regelverket mer brukervennlig.

Tydliggjøring av regelverket for eksisterende byggverk

Direktoratet skulle bistå i arbeidet med å tydeliggjøre regelverket for eksisterende byggverk. Dette var oppdrag nummer 9 i direktoratets tildelingsbrev for 2020. Oppdraget er utsatt til 2021 etter avtale med departementet.

DIGITALISERING AV BYGGESAKSPROSESSENE OG VIDEREUTVIKLING AV FELLESTJENESTER BYGG

Fellestjenester BYGG

Fellestjenester BYGG er direktoratets digitale regelverksplattform som kontrollerer og sender inn byggesøknader til riktig kommune. Fellestjenester BYGG er i full drift på Altinn med støtte for basis søknadstjenester. I tråd med digitaliseringsstrategien åpner vi for at næringen selv utvikler gode og treffsikre tjenester og søknadsløsninger, både for profesjonelle og privatpersoner som skal bygge. Et viktig mål for direktoratet er å tilrettelegge for kommersiell tjenesteutvikling av effektive og brukervennlige søknadsløsninger. Alle søknader som sendes via Fellestjenester BYGG, sendes automatisk til korrekt kommune gjennom FIKStjenesten til KS.

Det er i dag fem digitale tjenesteleverandører i markedet:

- Ambita og Norconsult
- Arkitektbedriftene
- Holte Byggsøk
- Norkart
- Rørentreprenørene

I tillegg benytter Oslo kommune Fellestjenester BYGG til signering av ansvarsretter og til å sende digital nabovarsling. Søknadsløsningene er først og fremst laget for profesjonelle søkere, men de første søknadsløsningene for privatpersoner ble lansert i 2020. Digital nabovarsling kan brukes av alle. Arbeidstilsynet arbeider dessuten med å gjøre det mulig å motta søknader for yrkesbygg gjennom Fellestjenester BYGG.

Som et ledd i styringen og overvåkingen av bruken av de digitale søknadsløsningene kan vi følge utviklingen i sanntid. I november 2020 nådde vi en milepæl ved at det ble sendt flere søknader gjennom Fellestjenester BYGG enn gjennom ByggSøk.

Målet for 2020 var at 30 prosent av alle profesjonelle byggesøknader som sendes kommunene i Norge, skulle gå via Fellestjenester BYGG. En beregning med utgangspunkt i KOSTRA-tallene for 2019 viser at 25 prosent av de profesjonelle byggesøknadene ble sendt kommunene via Fellestjenester BYGG.

Nøkkeltall fra 2020

13 819 søknader om tillatelse til tiltak (ramme- og ettrinns-søknader) er sendt via Fellestjenester BYGG.

25 prosent av profesjonelle byggesøknader er sendt via Fellestjenester BYGG

667 650 digitale nabovarsler er sendt via Fellestjenester BYGG og Altinn.

347 kommuner mottok sendinger fra Fellestjenester BYGG.

Strategi for Fellestjenester BYGG

Vårt strategiske valg om å tilrettelegge for mangfold når det gjelder kommersielle sluttbrukerløsninger oppfattes som vellykket. Markedet responderer i tråd med våre forventninger, og en rekke IKT-leverandører satser på ulike tjenester. De leverer ikke bare søknadsløsninger, men også støttetjenester, blant annet tilrettelegging av grunndata som er egnet for selvbetjening.

GeoLett og pilotprosjektene

Den overordnede målsettingen med GeoLett-prosjektet er å legge til rette for mest mulig selvbetjening for byggesøknader. Sentrale brukergrupper skal ha digital tilgang til relevante bygg-, plan- og geodata som er til å stole på. I tillegg er det en målsetting å bidra til å skjule mest mulig organisatorisk kompleksitet for brukerne og legge til rette for samordnet tilgang til nødvendige grunnlagsdata.

GeoLett er et samarbeidsprosjekt mellom Kartverket, KMDs planavdeling og KS. Prosjektet fikk støtte fra Medfinansieringsordningen til Digitaliseringsdirektoratet i perioden 2017–2019. Fordi digitalisering av plandata er vesentlig for

å digitalisere byggesaksprosessen, har vi valgt å fortsette arbeidet. I regi av GeoLett har det i 2020 vært gjennomført en rekke FOU-prosjekter med vekt på pilotering og testing av teknologiske muligheter knyttet til digitalisering på planområdet. Det har også vært gjennomført pilotprosjekter for å konkretisere mulig videre bruk av byggesaksBIM, blant annet i kombinasjon med kart fra Felles kartdatabase (FKB). Alle prosjektene bygger videre på behov og muligheter som er blitt konkretisert gjennom ulike GeoLett-tiltak.

Da koronakrisen rammet, var det et viktig mål for regjeringen å opprettholde virksomheten i samfunnet. Sommeren 2020 ble det derfor gitt en betydelig ekstrabevilgning gjennom regjeringens tiltakspakke 3 til direktoratet for å gjennomføre tiltak som kunne skape sysselsetting og aktivitet.

Direktoratet har arbeidet med disse prosjektene i forbindelse med regjeringens tiltakspakke for å skape større aktivitet og sysselsetting under og etter koronapandemien:

- Fellestjenester PLAN
- Drømmeplan – tilrettelegging av plandata for selvbetjening
- Digitale bygningsinformasjonsmodeller (BIM) av eksisterende bygg

Arbeidet i de tre pilotprosjektene er gjennomført av bredt sammensatte prosjektgrupper med deltakere fra KMD, Kartverket, KS, DiBK, kommunene, Statsbygg, Boligprodusentene, forslagsstillere og verktøyutviklere.

Fellestjenester PLAN

Formålet med Fellestjenester PLAN er å legge til rette for automatisk kontroll av reguleringsplanforslag før innsending til kommunen. Det bygges videre på den infrastrukturen som allerede er etablert for validering og innsending av byggesøknader gjennom Fellestjenester BYGG.

Det er et overordnet mål at planinformasjon i maskinlesbar form i større grad enn i dag er mulig å gjenbruke som en del av selvbetjeningsløsningen i byggesaksprosessen.

Ved utgangen av 2020 er en pilotversjon av Fellestjenester PLAN utviklet og klar for testing. Dette omfatter første versjon av:

- valideringstjeneste for reguleringsplanforslag på Altinn
- veileder for leverandører av forslagsstillerverktøy
- veileder for leverandører av sak-/arkivsystemer (ePlansak)

Drømmeplan – tilrettelegging av plandata for selvbetjening

Plangrunnlaget som skal legges til grunn for byggesøknader oppfattes som vanskelig tilgjengelig og komplisert å tolke, ifølge tilbakemeldinger fra profesjonelle og private søkere. Det brukes i dag mye ressurser – både hos søkere og i kommunene – på å avklare planmessige rammebetingelser i forbindelse med byggesøknader.

En rekke GeoLett-prosjekter har pekt på muligheter og utfordringer knyttet til å tilrettelegge plandata for selvbetjening i byggesaksprosessen. Først og fremst gjelder det Drømmeplan-prosjektet i Sandnes kommune. Her ble det testet hvordan plandata kan presenteres på en enkel og lettforståelig måte der kompleksiteten skjules, og det bare vises informasjon som er relevant for den aktuelle eiendommen.

Pilotprosjektet Drømmeplan bygger videre på erfaringer fra Sandnes. Prosjektet har som mål å utarbeide veiledningsmateriell for kommuner som ønsker å omarbeide eksisterende reguleringsplaner til «drømmeplaner». Første generasjons veiledningsmateriell ble utarbeidet høsten 2020. Kommunene kunne søke om å få ressurser til å teste veiledningsmateriell i praksis og bidra til forbedringer.

Fire kommuner – Bjørnafjorden, Fredrikstad, Åfjord og Ål, i samarbeid med Hemsedal – ble valgt ut til å delta i pilotfasen. I tillegg er det startet dialog med IKT-leverandører om hvordan de kan tilby best mulig digitale støtteverktøy for tilrettelegging av «drømmeplaner».

En viktig hensikt med veiledningsmateriell som skal utvikles i dette prosjektet, er å bidra til mer kompetente søkere som gjør færre feil og som derfor vil oppleve en raskere prosess i kommunene. Det er et overordnet mål at større grad av brukerorientering skal bidra til økt forståelse for de rammene kommunen opererer innenfor, og dermed forbedre omdømmet og forståelsen for intensjonen i planene.

Digitale bygningsinformasjonsmodeller (BIM) av eksisterende bygg

Mesteparten av bygningsmassen i landet er bygget, men det finnes i dag i liten grad dokumentasjon av eksisterende bygg i form av digitale bygningsinformasjonsmodeller (BIM). Målet med dette forprosjektet er å stimulere til mer etterspørsel og bruk av BIM i forvaltning, drift og utvikling av eksisterende bygningsmasse.

Et viktig tiltak vil være å bidra til å etablere en felles forståelse av hvilke krav som må settes til modellene for å dekke sentrale bruksformål.

Videre er hensikten å utarbeide forslag til standardiserte krav som kan legges til grunn når det er behov for å anskaffe tjenester knyttet til datafangst, etablering og forvaltning av BIM. Stimulering til innovativ verktøyutvikling i markedet, samt etterspørsel hos byggherrer og BAE-næring inngår også i prosjektet.

Prosjektet har høsten 2020 gjennomført en kartlegging for å konkretisere potensialet for framtidig bruk av BIM

Prosjektet har høsten 2020 gjennomført en kartlegging for å konkretisere potensialet for framtidig bruk av BIM. Basert på funnene er det utarbeidet framtidvisjoner ved hjelp av brukermetodikk. Det er skissert konkrete brukerscenarioer for hvordan blant annet styret i et borettslag og teknisk drift av en skole kan ha nytte av BIM i sin virksomhet.

Foto: Ilja Hendel

STIMULERE KOMMUNER OG TILTAKSHAVERE TIL Å TA I BRUK DIGITALE LØSNINGER

eByggesak

eByggesak er en standard kravspesifikasjon til anskaffelse og utvikling av støtteverktøy for digital byggesaksbehandling i kommunene. Med eByggesak får kommunene store gevinster i sin saksbehandling av digitale byggesøknader fra Fellestjenester BYGG.

I 2020 har direktoratet jobbet direkte mot kommunene og leverandørene av eByggesak for å hjelpe til med etablering av gode systemer hvor sjekklister for byggesak er implementert. I tillegg har direktoratet i samarbeid med KS hatt flere digitale møter rettet mot kommunene for å gi dem informasjon og hjelp. De digitale møtene har vært godt besøkt, og vi har fått gode tilbakemeldinger på innhold, gjennomføring og svar på spørsmål.

Standarden for eByggesak er revidert i 2020, og trer etter planen i kraft i januar 2021. Et nytt krav er at leverandøren av fagsystemet må ha nødvendig godkjenning fra direktoratet, som

dokumenterer at løsningen støtter nasjonale sjekklister, import av søknadsdata fra Fellestjenester BYGG og tilbakemeldinger via Fellestjenester BYGG til søknadssystemet. Dette vil øke kvaliteten på systemene og bidra til enklere og mer effektiv innføring av eByggesak i kommunene.

Målet for 2020 var at 60 prosent av kommunene hadde anskaffet eByggesak. Sak-/arkivleverandørene melder at 203 av landets 356 kommuner – altså 57 prosent – har anskaffet eByggesak.

Oppgaver i 2020

- Vi har i samarbeid med blant andre KS vært en pådriver for digital saksbehandling for byggesaker i kommunene, gjennom prosjektet eByggesak.
- Vi har stimulert markedet til å ta i bruk nye digitale søknadsløsninger.
- Vi har stengt ByggSøk for nye søknader i 2020.

ByggSøk

ByggSøk ble stengt for nye søknader 1. oktober 2020. Enkelte typer byggesøknader som var lagret i ByggSøk før denne datoen, men ikke sendt, vil være tilgjengelige i løsningen fram til 31. desember 2021. ByggSøk er erstattet av nye og bedre digitale søknadsløsninger som bruker Fellestjenester BYGG som plattform for innsending og automatisk sjekk av at byggesøknaden er korrekt utfylt.

Det ble avholdt to webinarer i forbindelse med stengingen av ByggSøk for å stimulere de profesjonelle søkerne til å ta i bruk de nye digitale søknadsløsningene. Direktoratet utviklet også en tjeneste for konvertering av søknader i ByggSøk til de nye løsningene. Mange søkere har benyttet seg av denne muligheten, og det har vært få utfordringer i forbindelse med stengingen.

BYGNINGSINFORMASJONS- MODELLER (BIM)

Det er lagt til rette for at bygningsinformasjonsmodell (BIM) skal kunne sendes inn som supplement til tegninger i en byggesak. Vi gjennomførte i 2019 en vellykket test på innsending av byggesaksBIM via Fellestjenester BYGG, og i løpet av 2020 ble en håndfull BIM-modeller sendt til kommunen med byggesaken. Det er imidlertid generelt svært lite etterspørsel. Mangelen på etterspørsel er knyttet til at få kommuner oppfordrer til å sende inn byggesaksBIM ennå, og som igjen fører til at tilbudet på støtteverktøy for å levere byggesaksBIM ennå er begrenset.

AUTOMATISK REGELSJEKK OG DIGITALISERT KONTROLL

DigiTEK-prosjektet handler om digital formidling av regelverk, slik at det blir lettere å se om det planlagte byggverket oppfyller kravene i byggteknisk forskrift. Erfaringer fra tidligere arbeid i DigiTEK viser at det er behov for at regelverket leveres på formater som kan leses, tolkes og bearbejdes av en datamaskin og dermed kan deles på tvers av IT-systemer. Maskinlesbare regler vil være svært nyttig for alle som skal tolke og forstå vårt regelverk når de skal søke om å bygge, rive eller endre.

Gjennom prosjektet har vi i 2020 laget en strategi med visjon om å ivareta forenklet og digitalt tilrettelagt tilgang til regelverket for alle brukergrupper. Vi har i tillegg jobbet med å finne et egnet forvaltningssystem for TEK, og det er gjennomført piloter for å få økt kunnskap om digital tilrettelegging av regelverket.

Gjennom prosjektet ble det også levert en mulighetsstudie for digitalisert kontroll til departementet. Mulighetsstudien gir grunnlag for framtidige prioriteringer og videre satsing på digital tilrettelegging av byggteknisk forskrift for digital beslutningsstøtte og automatisk regelsjekk.

Tabell 3: Antall søknader via ByggSøk 2018–2020

Volumtall	2018	2019	2020
Antall søknader laget i ByggSøk	81 727	76 349	48 071
Andel søknader ferdigstilt i ByggSøk	81 %	76 %	53 %
Andel søknader sendt elektronisk i ByggSøk	27 %	35 %	36 %

I arbeidet har direktoratet kartlagt utfordringer og muligheter ved digitalisert kontroll i byggenæringen. Vi har også utvekslet praktiske erfaringer med en rekke aktører for å få bedre forståelse for markedets behov og direktoratets ansvar for tilrettelegging av regler.

Direktoratet har i arbeidet vært i dialog med aktører som jobber med å utvikle egne løsninger for kontroll opp mot forskriften. Flere av aktørene jobber med noe av det samme, der krav brytes opp i mindre biter som struktureres slik at de er bedre egnet for beslutningsstøtte eller digital kontroll.

Direktoratet har fått innspill om at dette arbeidet med fordel kunne vært gjort av direktoratet og at digitalt tilrettelagte regler burde gjøres tilgjengelig på lik linje med forskriften og veiledninger.

Prosjektet har i tillegg sett på hvilke muligheter man har for å distribuere regler digitalt. Gjennom mulighetsstudiet ble det utdelt FOU-midler til to leverandører som i samarbeid med oss gjennomførte hver sin pilot. Disse pilotene viser to ulike måter å distribuere regler på fra direktoratet, og dessuten hvordan reglene brukes i leverandørens verktøy. Testingen gir verdifull kunnskap om løsningskonsepter som gir retning for videre arbeid med tilrettelegging av regelverket.

Digitalisert kontroll har potensial til å skje hel- og halvautomatisk, og vil bidra til mer effektiv og målrettet kontroll gjennom bruk av digitale systemer. Dette åpner igjen muligheter for å lette kontrollbyrden for kontrollerende foretak.

Prosjektet har sett på hvilke muligheter man har for å distribuere regler digitalt

SIKRE KORT SAKSBEHANDLINGSTID PÅ ENKLE BYGGESØKNADER I KOMMUNENE: SAK10 KAP. 5 OG 6

Direktoratet skulle levere en oversikt og beskrivelse av iverksatte tiltak som gir redusert saksbehandlingstid på enkle søknader i kommunen og effekten av tiltakene. Dette var oppdrag nummer 22 i tillegg nummer 2 til tildelingsbrevet for 2020. Oppdraget er utsatt til 2021 etter avtale med departementet.

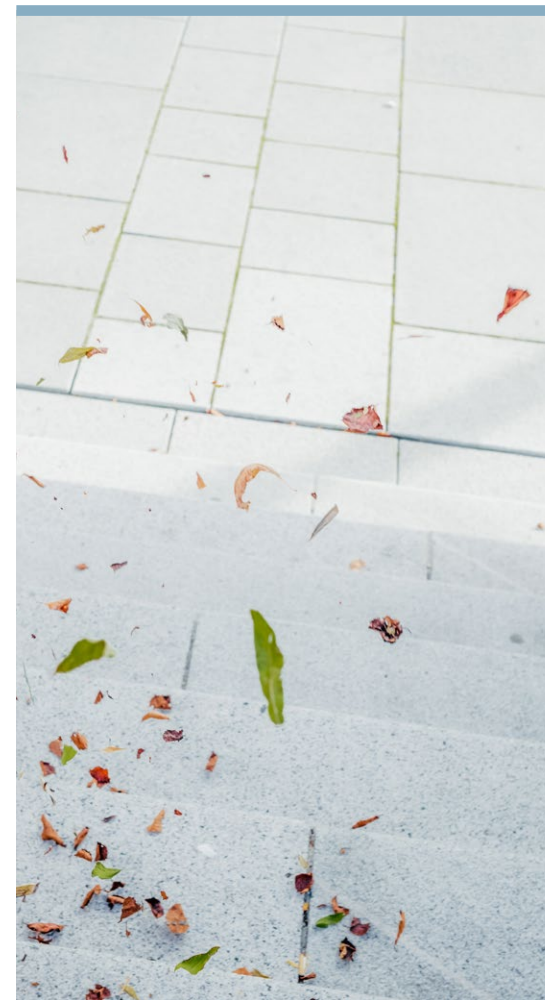

Foto: Ilja Hendel

DIREKTORATETS TILSYNSARBEID

Sentral godkjenning

Kvalifiserte aktører er grunnlaget for god byggkvalitet. Sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett er et av virkemidlene som skal være med på å sikre god byggkvalitet innenfor rammen av dagens ansvarsrettsystem.

Det er avgjørende at byggenæringen, markedet og det offentlige har tillit til de ordningene som skal bidra til kvalitet. Dette gjelder også for den sentrale godkjenningsordningen, som har som hovedfunksjon å sikre at aktørene har de kvalifikasjonene som regelverket krever. Gjennom saksbehandlingen av søknader om sentral godkjenning blir både kvalifikasjoner og foretakenes seriøsitet vurdert. Dette blir videre fulgt opp med tilsyn.

Forvaltning av sentral godkjenning

Sentral godkjenning forvaltes av direktoratets avdeling på Gjøvik. Forvaltningen omfatter saksbehandling av nye søknader, endring og fornyelse av eksisterende godkjenninger og klager på vedtak. Avdelingen fører også tilsyn med at foretakene som er i ordningen tilfredsstillende oppfyller kravene for å ha sentral godkjenning.

I 2020 har vi hatt fokus på kvalitet og effektivitet i saksbehandling av søknader, og ved utløpet av året var saksbehandlingstidene godt innenfor måltallene. Direktoratet har også fulgt opp foretakene i ordningen med effektive tilsyn. Koronasituasjonen førte til færre stedlige tilsyn. Vi har til gjengjeld utført flere dokumenttilsyn enn tidligere år, og flere enn måltallet for året. Vi har også startet et prosjekt for å vurdere digitale tilsyn via videomøter.

Antall godkjente foretak i ordningen

De siste årene har det vært en gradvis nedgang i antall foretak med sentral godkjenning. Dette henger blant annet sammen med at kvalifikasjonskravene ble endret og at noen foretak mener de ikke trenger sentral godkjenning i byggesakprosessen etter at den lokale godkjenningen falt bort. I tillegg har det i noen år vært usikkerhet knyttet til hva som skjer med ordningen framover. Antall foretak påvirkes dessuten av at bedrifter blir oppløst eller slått sammen.

Ordningen er selvfinansiert gjennom det forskriftsfestede årlige gebyret på 3 100 kroner per foretak, som har vært uendret siden 2015. I budsjetterte gebyrinntekter for 2020 var det lagt opp til 13 225 betalende foretak i ordningen, som var på linje med oppnådde resultater for 2019.

I 2020 var det 12 580 foretak som betalte årsgebyr, noe som er 645 færre enn forutsatt i budsjettert inntekt. Mindreinntekten er dekket inn ved en tilsvarende reduksjon i utgiftene. Tallene framgår av årsregnskapet, [del VI](#).

Saksbehandling av søknader, fornyelser og klager i sentral godkjenning

Direktoratet har også i 2020 lagt vekt på å videreutvikle en effektiv og forutsigbar saksbehandling. Til tross for korona og hjemmekontor store deler av året, viser saksbehandlingen for 2020 en fortsatt god og effektiv forvaltning av ordningen. Restanser fra tidligere år er redusert og antall årsverk er tilpasset en videre forsvarlig forvaltning av ordningen.

Tabell 4: Antall foretak i ordningen 2018–2020

Foretak	2018	2019	2020
Antall godkjente foretak*	13 503	13 206	12 580

*Antall betalende foretak for alle årene

Antallet klagesaker var noe lavere i 2020 enn i 2019. Når vi sammenligner antall behandlede søknader og antall klager er klagesaksprosenten av antall søknader på 2,4 prosent for både 2019 og 2020.

Det ble i 2020 avholdt fem møter i Klagenemnda for sentral godkjenning. Fire av disse ble avholdt digitalt. Ved årsskiftet 2020–2021 var 24 klager under behandling. Til sammenligning var det 33 klager under behandling ved årsskiftet 2019–2020. Avsluttede saker som ikke er behandlet i nemnda, er enten helt eller delvis omgjort, avvist eller trukket.

Tilsyn med sentralt godkjente foretak

I 2020 var målet å gjennomføre 360 stedlige tilsyn hos foretakene og 650 dokumenttilsyn. På grunn av koronasituasjonen gjennomførte vi stedlige tilsyn kun i årets to første måneder. Antallet stedlige tilsyn i 2020 endte derfor på 65, langt under måltallet. Til gjengjeld har vi utført flere dokumenttilsyn enn oppsatt mål. Antall utførte dokumenttilsyn i 2020 ble 859. Den samlede tilsynsaktiviteten er derfor opprettholdt på et godt nivå under pandemien selv om resultatet i sum representerer et avvik på 8,5 prosent.

Det er få klager på vedtakene vi fatter om tilbaketrekking av sentral godkjenning etter tilsyn.

Tabell 5: Antall søknader til behandling 2018–2020

Søknader	2018	2019	2020
Antall søknader	4947	5897	4421
Førstegangs	1694	2021	1694
Endring	335	425	352
Fornyelse	2918	3451	2375
Omgjøringsprosent av totalt antall søknader	0,9 %	0,8 %	0,9 %

Tabell 6: Antall behandlede klager 2018–2020

Klager	2018	2019	2020
Antall klager	125	142	107
Avsluttede klagesaker	152	148	122
Antall behandlet i nemda	111	80	78
Klagesaksprosent av totalt antall søknader behandlet	2,5 %	2,4 %	2,4 %

Tabell 7: Måltall og resultat for dokumenttilsyn og stedlige tilsyn 2018–2020

Tilsyn	2018		2019		2020	
	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat
Dokumenttilsyn	650	848	650	762	650	859
Stedlige tilsyn	360	337	360	355	360	65

Innrapporteringer fra kommunene

Kommunens kjennskap til foretakene er et viktig element i en effektiv tilsynsmetodikk for den sentrale godkjenningsordningen. Kommunale innrapporteringer er i hovedsak rapporter fra kommunenes egne tilsyn i byggesak. Mange av de kommunale innrapporteringene er utgangspunktet for våre tilsyn. Alle innrapporteringer blir saksbehandlet. Kun i overkant av 50 prosent av foretakene som blir innrapportert fra kommunene, har sentral godkjenning. Dersom foretaket har sentral godkjenning, og innrapporteringen er alvorlig, blir den fulgt opp gjennom kontakt med foretakene.

Antall innrapporteringer fra kommunene har hatt en liten reduksjon det siste året. Andelen innrapporteringer som vi vurderer relevante for videre oppfølging, har derimot holdt seg jevn fra de to siste årene. Vi har i år i tillegg valgt å følge opp flere foretak ved fornyelse av den sentrale godkjenningen, slik at antallet foretak vi har etterspurt dokumentasjon fra har økt betraktelig siden 2019.

Av foretak som er innrapportert, mistet 23 prosent sin sentrale godkjenning etter gjennomført dokumenttilsyn. Av foretak som ble plukket tilfeldig ut for dokumenttilsyn i 2020, var det 12 prosent som mistet den

Tabell 8: Dokumenttilsyn og resultater 2018–2020

Dokumenttilsyn	2018	2019	2020
Antall gjennomført	848	762	859
Kommunale og private meldinger vurdert for oppfølging	561	512	461
Vurdering av etterspurt dokumentasjon	287	250	398
Advarsler	34	22	101
Vedtak om tilbaketrekking	43	29	42

Tabell 9: Stedlige tilsyn og resultater 2018–2020

Stedlige tilsyn	2018	2019	2020
Antall gjennomført	337	355	65
Advarsler	147	159	35
Vedtak om tilbaketrekking	47	62	11

sentrale godkjenningen. For stedlige tilsyn som ble utført i 2020, fikk 20 prosent trukket godkjenningen tilbake ved oppfølging av innrapportering. Ved tilfeldig utplukk var andelen 15 prosent. Disse resultatene gjenspeiler resultatene fra tidligere år. Det er vår erfaring at det er sammenheng med kommunenes prioritering av tilsyn og de resultatene vi avdekker ute hos

foretakene. Det kommunale tilsynet er viktig, og resultatene fra kommunalt tilsyn har betydning for foretakenes sentrale godkjenning.

Kommunene innrapporterer få foretak sammenlignet med byggeaktiviteten i Norge. Dette skyldes at tilsynsaktiviteten i mange kommuner er lav.

Saksbehandlingstider i sentral godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader om sentral godkjenning skal ikke overstige 28 dager. Totalt for 2020 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på 11,6 dager. Tallet er ytterligere redusert fra det gode resultatet i 2019. Den raske saksbehandlingstiden i 2020 skyldes effektiv og jevn saksbehandling gjennom året, i tillegg til en lav restanse av søknader ved inngangen av 2020.

I 2020 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for klagesaker 139,5 dager, mens måltallet var 120 dager. En økende andel komplekse og arbeidskrevende klagesaker i 2020 har gjort at saksbehandlingstiden har økt noe fra 120,5 dager i 2019. Dette representerer et mindre avvik, men vi har samtidig redusert restansen av klagesaker ved inngangen av året med 27 prosent, fra 33 til 24 saker.

Markedstilsyn

Direktoratet fører markedstilsyn med byggevarer og løfteinnretninger for å sikre at produsenter, importører og distributører oppfyller kravene til korrekt dokumentasjon av egenskapene til produktene. Egenskapene, for eksempel bæreevnen til en bjelke, påvirker kvaliteten til bygg og

Tabell 10: Saksbehandlingstider i antall dager 2018–2020

Saksbehandlingstider	2018	2019	2020
Førstegangs	48,5	24	12,5
Endring	45,5	24	14,9
Fornyelse	49,5	23,5	10,6
Klagesak	195	120,5	139,5

byggverk. For at ansvarlige foretak i byggesaker skal kunne velge de produktene som gir byggverket riktig kvalitet, er det viktig at produktenes egenskaper er dokumentert på en korrekt og troverdig måte. Markedstilsynet er derfor et virkemiddel til å sikre bedre byggkvalitet og færre byggfeil. Tilsynet skal også sikre et fungerende marked med fri flyt av byggevarer innenfor EØS-området.

Aktiviteter og resultater

I 2020 førte vi tilsyn med 138 ulike produkter, omsatt av totalt 76 aktører. Tilsynet dekket et bredt utvalg av produkttyper, og vi fulgte i hovedsak planen vi la på starten av året. 50 aktører var valgt ut etter vår metode for risikobasert tilsyn (proaktive tilsyn). 26 aktører var valgt ut som følge av henvendelser

direktoratet har mottatt (reaktive tilsyn). Tilsynet resulterte i vedtak om omsetningsstans, retting og/eller overtredelsesgebyr for ett produkt. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for en tilsynssak var på 119 dager. Vi har rapportert om tilsynsaktiviteten etter varepakken innen de fastsatte fristene.

Vi mottok og vurderte 57 henvendelser om produkter med mangler. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for vurdering av om vi skal åpne tilsyn på bakgrunn av henvendelsene, var på åtte dager. Direktoratet legger vekt på å ha god oversikt over innkomne henvendelser, fordi dette er en viktig kilde til informasjon. Det viser seg at tipsene ofte har en god begrunnelse, med tanke på andelen vedtak som fattes på bakgrunn av tipsene.

God informasjon om regelverket er en forutsetning for at det blir fulgt. I 2020 gjorde vi et løft for å spre informasjon om resultatene av tilsynet utad og på våre nettsider. Formålet med en mer aktiv kommunikasjon var å øke og forsterke effekten av tilsynet. Vi oppdaterte direktoratets nettbaserte informasjon om regelverket for produktokumentasjon. Vi informerte også om regelverket og tilsynet gjennom foredrag i ulike bransjefora.

I 2020 har vi deltatt i nasjonale nettverk for markedstilsynsmyndigheter, samt i samarbeidsgrupper for markedstilsynsmyndigheter i EU. Direktoratet vurderer at deltakelsen er viktig fordi det bidrar til enhetlig praksis, og det er en god arena for å utveksle informasjon med andre markedstilsynsmyndigheter. Møter og foredrag har foregått digitalt fra mars 2020 på grunn av koronapandemien.

Måloppnåelse og effekt

Direktoratet har i 2020 hatt et aktivt markedstilsyn. Resultatmålet var antall avsluttede tilsyn på 120 produkter. Vi avsluttet tilsyn med 138 produkter. Måltallet ble i 2020 endret fra bare å gjelde proaktive saker til også å gjelde reaktive saker. Tidligere år har vi hatt produktgrupper med et svært høyt antall ulike produkter (for eksempel tappearmaturer og puk). Vi ser at saksbehandlingstiden for en tilsynssak har gått ned – fra gjennomsnittlig 217 dager i 2019 til 119 dager i 2020.

Direktoratet jobber for å målrette tilsynene mot de produktene hvor sannsynligheten for å finne feil er høyest. Vi har i 2020 evaluert metoden for risikovurdering, med sikte på å forbedre treffsikkerheten for hvilke produkter vi velger å føre tilsyn med.

Vi jobber målrettet, avslutter saker og fatter vedtak, og gjennom grundige avklaringer sikrer vi et enhetlig og effektivt tilsyn. Vi brukte om lag tre årsverk og et budsjett på i underkant av 2 millioner kroner. Markedstilsynet er inne i et godt spor, og vi fortsetter arbeidet med å effektivisere og målrette aktivitetene.

Tabell 11: Aktiviteter og resultater for markedstilsynet 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall reaktive tilsyn igangsatt med firma	59	38	36	28	26	32
Antall proaktive tilsyn igangsatt med firma	183	213	98	90	67	100
Antall produkter, reaktive tilsyn avsluttet*	-	-	22	26	18	27
Antall produkter, proaktive tilsyn avsluttet*	-	-	117	259	112	111
Antall reaktive og proaktive tilsyn igangsatt med firma**	-	-	-	-	-	132
Antall produkter reaktive og proaktive tilsyn avsluttet**	-	-	-	-	-	138
Forhåndsvarsler	230	23	3	22	12	7
Vedtak	5	12	1	7	9	1
Antall tips	50	52	38	47	56	57
Avsluttede saker	77	120	139	282	130	138

* Ny rapportering i 2017

** Ny rapportering i 2020

Tabell 12: Markedstilsyn – tilsynskampanjer i 2020

Produkter	Antall aktører kontrollert	Antall produkter kontrollert	Fokus for kontrollen	Utfall
Røykvarslere	3	2	Om røykvarslere uten batteripute, som i utgangspunktet er lovlig å omsette, utgjør en risiko. Bakgrunnen var flere bekymringsmeldinger og medieoppslag om varmgang i røykvarslere fordi batteriet var satt inn feil vei.	DiBK gikk sammen med DSB ut med en generell anbefaling der vi ba boligeiere om å bytte ut sine røykvarslere dersom de ikke har batteripute. Anbefalingen var å bytte til røykvarslere med batteripute eller andre typer røykvarslere der det ikke er mulig å sette batteriet feil vei.
Brannhemmende trepanel	5	6	Produktdokumentasjon og testing av brannegenskap.	Produktene ble testet i laboratorium. Testingen av ett produkt viste at det hadde dårligere egenskap enn det som var oppgitt i produktdokumentasjonen. Produsenten valgte selv å trekke produktet fra markedet, og det var derfor ikke nødvendig for DiBK å vedta tilbaketrekking av produktet. Rapport ble publisert i januar 2021.
Hulldekke-elementer	-	-	Samarbeid med Tolletaten. Sjekke om importerte hulldekkeelementer har CE-merke og ytelseserklæring.	Samarbeidet ble utsatt pga. omorganisering i Tolletaten. Tilsynet fortsetter i 2021.
Påstrykningsmembraner	20	20	Produktdokumentasjon.	Tilsynet fortsetter i 2021.
Kabler	21	29	Produktdokumentasjon og testing.	De fleste har dokumentasjonen i orden. Testing pågår, og skal avsluttes i 2021.
Moduler	4	4	Produktdokumentasjon	Kampanjen er avsluttet med gode resultater. Rapport og informasjon på dibk.no.
Veggelementer i tre	15	15	Produktdokumentasjon etter kap. 3 i byggevareforskriften.	Alle produktene hadde tilfredsstillende dokumentasjon. Tilsynet med de resterende produktene forventes ferdigstilt første halvdel av 2021.
Nedsenkede himlinger	2	44	Ytelseserklæring og CE-merke	Vi har kontrollert et utvalg av produktene til to aktører på markedet. Tilsynet forventes ferdigstilt i første halvdel av 2021.

Støtte til kommunenes tilsyn i byggesaksprosessen

Kommunenes tilsyn i byggesaker er et viktig virkemiddel for å sikre etterlevelse av regelverket, som igjen fører til god byggkvalitet og færre byggefeil. Direktoratet støtter og bistår kommunene i deres tilsyn. Hovedutfordringen er at mange kommuner ikke har et aktivt tilsyn. Direktoratet jobber derfor for at flere kommuner skal komme i gang med tilsyn, eller føre flere tilsyn enn i dag.

Aktiviteter og resultater

Mangel på ressurser og kompetanse er viktige grunner til at kommuner fører få eller ingen tilsyn. Direktoratet har derfor gjennomført prosjekter som skal bidra til å heve kompetansen og vise kommunene at noen former for tilsyn krever færre ressurser enn andre. Det er et mål at kommunene skal oppfatte det som enkelt å komme i gang med tilsyn og å føre flere tilsyn enn tidligere.

For å hjelpe kommunene i gang har direktoratet i 2020 bistått seks kommuner i Innlandet med gjennomføring av tilsyn med kvalifikasjoner og tilsyn med produktdokumentasjon. Kommunale tilsynsmedarbeidere har innhentet produktdokumentasjon fra aktuelle foretak og fått bistand

fra direktoratet til å planlegge, gjennomføre og vurdere resultatene. Prosjektet evalueres i løpet av 2021. Målet er å få økt innsikt i hvordan vi kan støtte kommuner som vil komme i gang med eller øke antall tilsyn.

Tilsynsdagen er blitt en årlig tradisjon, der tilsynsmedarbeidere i kommunen får mulighet til å skape nettverk og dele erfaringer. Arrangementet har tidligere fått gode tilbakemeldinger. I 2020 ble Tilsynsdagen gjennomført som et digitalt arrangement på tre timer. 591 unike brukere fulgte direktesendingen. Dette betyr at det i 2020 var i overkant av 400 flere deltakere enn da Tilsynsdagen gikk av stabelen som et fysisk arrangement på Gardermoen i 2019. Tilbakemeldingene har generelt vært gode også i 2020. I evalueringen kom det fram at 83 prosent av deltakerne var tilfreds eller svært tilfreds med det faglige utbyttet av konferansen.

Kommunale tilsynsmedarbeidere får ellers veiledning fra direktoratet på e-post og telefon og gjennom foredragsvirksomhet. I 2020 er det dessuten utarbeidet ulike maler for bruk i tilsynsarbeidet. Malene er publisert på direktoratets nettsider.

Det er ikke bare små kommuner som er i fokus for oppfølgingen av kommunalt tilsyn. Direktoratet deltar i Storbynettverket – en nettverksgruppe for de største kommunene, der tilsynsmedarbeidere diskuterer små og større problemstillinger knyttet til tilsyn.

Måloppnåelse og effekt

Direktoratet har fått gjennomført en undersøkelse blant landets kommuner med mål om å kartlegge tilsynsaktiviteten for 2019 på de prioriterte tilsynsområdene. Resultatene viser at andelen kommuner som har ført minst ett tilsyn innen de prioriterte områdene er lik som ved forrige måling (tall fra 2017). Øvrige tall ligger også omtrent som på 2017-nivå.

Kommunene har gitt tilbakemelding på hva som har vært mest vanskelig i arbeidet med å føre tilsyn på de prioriterte områdene. Hovedårsaken oppgis å være manglende kapasitet til å føre tilsyn og at tilsyn blir nedprioritert til fordel for andre arbeidsoppgaver. I tillegg melder kommunene at manglende kompetanse er en viktig årsak når det gjelder tilsyn med produktdokumentasjon.

Når det gjelder tilsyn generelt, viser KOSTRA-tall at 35 prosent av kommunene ikke hadde byggesaker med tilsyn i 2019. Det er ikke klare

mønstre for hvilke kommuner som fører relativt mye tilsyn, korrigert for antall byggesaker. Verken kommunestørrelse eller økonomi ser ut til å være utslagsgivende på tilsynsandelen. Dette betyr at det finnes kommuner med mange byggesaker som ikke fører tilsyn. Forskjeller i erfaring og kompetanse kan være mulige forklaringer. Dette korresponderer delvis med resultatene fra brukerundersøkelsen for prioriterte tilsynsområder.

Ressursbruk i kommunene kan direktoratet ikke påvirke direkte, men det er fokus på problematikken. For eksempel var dette et av temaene på Tilsynsdagen i 2020. Det er trolig også behov for mer målrettet arbeid når det gjelder å få kommunepolitikere med på laget, slik at tilsyn prioriteres i større grad.

Direktoratet har fått gode tilbakemeldinger på samarbeidsprosjektet med kommunene i Innlandet. Deltakerne har meldt tilbake om større trygghet i rollen og at de vil føre flere tilsyn. Prosjektet har gitt kunnskap om hva kommunene trenger av bistand, og et tilsvarende prosjekt er foreslått i 2021. Videre vil digitalisering av ulike deler av tilsynsvirksomheten også være med på å senke terskelen for kommunene for å føre tilsyn.

I 2020 har direktoratet brukt 1,5 årsverk og i overkant av 700 000 på å støtte kommunene i deres tilsynsarbeid. Vi mener at vi får til mye for denne relativt lave ressursbruken. Vi opplever også i år gode tilbakemeldinger på aktivitetene direktoratet er med på.

“ Direktoratet har fått gode tilbakemeldinger på samarbeidsprosjektet med kommunene i Innlandet

Oppfølging av tredjepartsorganer

Alle byggevarer trenger ikke samme form for kontroll. Noen byggevarer har større betydning for et byggverk enn andre. Tredjepartsvurderinger og produsenters oppgaver er derfor kategorisert i ulike systemer, såkalte systemer for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelse. Det finnes fem systemer som beskriver hvilke oppgaver produsenter har og hvilke oppgaver som skal gjennomføres av en tredjepart. Direktoratet utpeker åtte tekniske kontrollorganer for byggevarer og to for heisdirektivet.

I tillegg utpekes et teknisk bedømmelsesorgan. I 2020 har vi hatt tett dialog og oppfølging med tredjepartsorganene gjennom møter og telefon-samtaler.

Sikkerhetskrollører for løfteinnretninger

Heiser og andre løfteinnretninger kan medføre alvorlige skader på brukerne dersom noe går galt under driften. Derfor må de gjennomgå jevnlig sikkerhetskroller. Sikkerhetskrollørene må oppfylle krav til kvalifikasjoner. Direktoratet for byggkvalitet godkjenner sikkerhetskrollører.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet er en del av EØS-avtalen. Direktivet gir regler som alle medlemsland må forholde seg til når de lovregulerer yrker, slik sikkerhetskrollører er et eksempel på. Formålet er å sikre fri flyt av tjenester og personer på det europeiske markedet.

Vi har avholdt sikkerhetskurs for sikkerhetskrollører. Dette ble gjennomført som et digitalt møte med 74 deltakere i november 2020. Deltakerne var sikkerhetskrollører, konsulenter og medlemmer i standardiseringskomiteen for løfteinnretninger (SN/K 037).

NORDISKE BYGNINGS-MYNDIGHETERS MØTE

På grunn av koronasituasjonen ble det besluttet å avlyse møtet for de nordiske bygningsmyndighetene. Arrangementet skulle vært i Norge i slutten av august, men blir utsatt til 2021 om forholdene tillater det.

ANALYSE AV KONSEKVENSER FOR ENDRINGENE AV VAREPAKKEN

EU har vedtatt endringer i det tverrgående, overordnede regelverket som gjelder alle vareregelverk, den såkalte varepakken. Endringene består av to forordninger:

- Forordning (EU) nr. 2019/515 om gjensidig godkjenning av varer som er lovlig markedsført i et annet medlemsland og som opphever forordning (EF) nr. 764/2008 (kalt forordningen om gjensidig godkjenning).
- Forordning (EU) nr. 2019/1020 om regler og prosedyrer for samsvar og overvåking av harmonisert regelverk for varer, og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (kalt markeds-tilsynsforordningen).

Den førstnevnte forordningen trådte i kraft i EU i april 2020, mens den andre trer i kraft i EU i juli 2021. I EØS-området trer forordningene først i kraft etter at de er vedtatt av EØS-komiteen. Begge forordningene er fremdeles til vurdering i EØS-EFTA-landene, og det er derfor usikkert når de trer i kraft i Norge. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har ansvar for å gjennomføre forordningene i norsk rett.

Direktoratet tar sikte på å identifisere konsekvenser av det nye regelverket for byggeva-reforskriften, heisforskriften og direktoratets rutiner for markedstilsyn, samt økonomiske og administrative konsekvenser for direktoratet. Hovedhensikten med arbeidet er å være klar til å gi innspill til NFDs implementeringsarbeid, samt forberede rettidig endring av forskrifter og rutiner. Direktoratet har i 2020 oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet et notat om vårt arbeid med forordningene.

EVALUERING AV REGLENE FOR SIKKERHETSKONTROLL AV HEIS

Evaluering av reglene for sikkerhetskontroll av heis var oppdrag nummer 13 i direktoratets tildelingsbrev for 2020. Oppdraget er utsatt til 2021 etter avtale med departementet.

FORSLAG TIL ENDRING AV TEK17 § 9-10: UTSLIPPSKRAV TIL VEDOVNER

Forslag til endring i utslippskrav til vedovner var oppdrag nummer 14 i direktoratets tildelingsbrev for 2020. Oppdraget er utsatt til 2021 etter avtale med departementet.

MIKROHUS

Direktoratet fikk i 2018 i oppdrag å gjennomføre et forprosjekt om mikrohus. Dette ble fulgt opp i 2020 med oppdrag om å utarbeide forslag til konkrete forenklinger i SAK10 og TEK17 som skal gjøre det enklere å oppføre slike hus til

boligformål. Vi har oversendt departementet forslaget, som også inneholder en entydig definisjon av mikroboliger.

EKSEMPELVEILEDER SOM DEFINERER SENTRALE BEGREPER I REGELVERKET FOR EKSISTERENDE BYGGVERK

Arbeid med en eksempelveileder som definerer sentrale begreper i regelverket for eksisterende byggverk var oppdrag nummer 16 i direktoratets tildelingsbrev for 2020. Oppdraget er utsatt til 2021 etter avtale med departementet.

KOSTRA – TALL FOR KOMMUNAL BYGGESAKSBEHANDLING OG KOMMUNALT TILSYN

Tallene fra Kommune-Stat-Rapportering (KOSTRA) gir viktig kunnskap om kommunenes tjenesteproduksjon og kapasitet. Statistikken gir et grunnlag for å overvåke hvordan regelverket fungerer i praksis. Kunnskap om utviklingen på

byggesaksområdet er til nytte i arbeidet med å videreutvikle regelverket, og brukes også i direktoratets informasjons- og veiledningsarbeid overfor kommunene, aktørene og publikum.

KOSTRA-statistikken fra Statistisk sentralbyrå for 2019 viser at nedgangen i antallet mottatte byggesøknader i kommunene fortsetter. I 2019 mottok kommunene 81 613 byggesøknader. Det totale antallet mottatte søknader er redusert med 2,5 prosent fra 2018. Til sammenligning mottok kommunene over 100 000 byggesøknader i 2014.

I snitt overholder kommunene saksbehandlingsfristene i alle saks kategorier

Saksbehandlingstidene i kommunene har ligget relativt stabilt over flere år. I snitt overholder kommunene saksbehandlingsfristene i alle saks kategorier. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesøknader med tolv ukers frist ligger på under seks uker. Dette er svært positivt.

Antall byggesaker som det er ført tilsyn med, har sunket med 14 prosent fra 2018 til 2019. KOSTRA-statistikken viser at 75 prosent av tilsynene er enkle tilsyn som ikke må avsluttes med en selvstendig tilsynsrapport. Tilsyns-omfanget vurderes derfor som beskjedent.

I rapporten «Analyse av kommunal byggesaksbehandling og tilsyn», utarbeidet av Samfunnsøkonomisk analyse AS, er det redegjort for utviklingen i kommunal byggesaksbehandling og kommunalt tilsyn. Rapporten er oversendt departementet.

NORDISK SAMARBEID

Det er opprettet en arbeidsgruppe for livssyklusanalyser (LCA), klima og bygg på bakgrunn av beslutningen til de nordiske ministrene på møtet med det nordiske ministerrådet 29. mai 2018. Deltakere i arbeidsgruppen er representanter fra bygningsmyndigheter, byggenæringen og forskning fra seks nordiske land (Norge, Sverige, Finland, Danmark, Island og Grønland). I tillegg er det etablert en myndighetsgruppe fra de samme landene. Formålet med den nordiske arbeidsgruppen er å gi innspill til nordisk harmonisering

av LCA for klimagassutslipp fra bygg og bidra til å redusere utslippene fra byggenæringen. Formålet er også å bidra til nordisk samarbeid om felles metodikk for LCA-beregninger, praktisk anvendelse og utvikling av referanser.

Den nordiske myndighetsgruppen arrangerte for andre gang Nordic Climate Forum for Construction som et åpent webinar der Danmark var vertskap. Representanter fra byggenæringen, forskning og myndigheter deltok.

I tillegg deltar vi i et nordisk nettverk om sirkulær bygging og i et nordisk prosjekt om bærekraftig og konkurransedyktig byggeri. Sistnevnte ledes av Sverige. Felles for det nordiske samarbeidet er ønsket om å utveksle erfaringer og gjøre det nordiske markedet mer integrert.

STANDARDISERINGSARBEID

Nasjonal og internasjonal standardisering bidrar til økt produktivitet i byggenæringen ved å standardisere metoder og prosesser. Vi har også i 2020 gitt finansiell støtte til standardiseringsarbeid.

Direktoratet har deltatt i byggfaglige komiteer som ser nærmere på konstruksjonssikkerhet, akustikk, energi, brannsikkerhet, inneklimate, løfteinnretninger og universell utforming. Vi har spesielt rettet oppmerksomheten mot arbeid med standarder som det henvises til i det byggtekniske regelverket. Vi har i tillegg deltatt i komiteer som følger det internasjonale arbeidet innen digitalisering av byggsektoren.

Direktoratet er medlem i sektorstyret for bygg og anlegg. Sektorstyret skal bidra til å utforme og følge opp Standard Norges strategier innen bygg, anlegg og eiendom (BAE), gi mandat til komiteer og sikre at standardene utvikles i samsvar med Standard Norges regler og mandat.

Direktoratet er aktivt medlem i buildingSMART Norge for å støtte arbeidet med digitalisering av BAE-næringen. Dette gjør vi blant annet for å sikre en samordnet utvikling av digitalisering på tvers av offentlige og private initiativ innen byggsektoren.

Internasjonal standardisering, CEN og ISO

Direktoratet bidrar til internasjonal standardisering i BAE-næringen gjennom aktiv deltakelse i internasjonalt standardiseringsarbeid som blant annet støtter digitalisering av byggsektoren. I 2020 har Den europeiske standardiseringsorganisasjonen (CEN) og International Organization for Standardization (ISO) sammen publisert standarder som gjør det mulig å utarbeide enhetlig digital informasjon om produkter. Dette vil være et fundament i utviklingen av et enhetlig digitalt byggevaremarked.

Annet internasjonalt samarbeid

buildingSMART International

Direktoratet er medlem i buildingSMART International. Gjennom aktiv deltakelse i buildingSMART nasjonalt og internasjonalt tilføres direktoratet kompetanse om standarder og metoder som benyttes til å gjennomføre egne digitaliseringsprosjekter, som å gjøre regelverket mer tilgjengelig for automatisert kontroll.

IRCC – Inter-Jurisdictional Regulatory Collaboration Committee

Direktoratet er medlem i IRCC, som er et forum for bygningsmyndigheter i land med funksjonsbaserte regler. Forumet har to årlige møter for å holde hverandre oppdaterte og utveksle erfaringer om utvikling innen byggeregler i de ulike landene.

Direktoratet bidrar til internasjonal standardisering i BAE-næringen gjennom aktiv deltakelse i internasjonalt standardiseringsarbeid

CEBC – Consortium for European Building Control

CEBC er en organisasjon med deltakere fra europeiske myndigheter og organisasjoner som er involvert i byggesak, tilsyn og kontroll. Formålet med CEBC er å utveksle kunnskap og erfaring. Gjennom felles innspill kan vi påvirke EU-kommisjonens arbeid med byggesaksbehandling og kontroll.

BYGG21

Bygg21 var et samarbeid mellom statlige myndigheter og bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen i perioden 2013 til 2019. Målet var å legge til rette for at næringen bedre kan løse utfordringer innen bærekraft, produktivitet og kostnadsutvikling med mandat fra KMD og finansiering og sekretariatsbistand fra DiBK. Bygg21s forpliktelser ble løst innenfor mandat, tid og økonomiske rammer. Resultatene knytter seg til identifikasjon og spredning av beste praksis gjennom rapporter, verktøy, råd og anbefalinger. Etter at mandatperioden utløp i 2019 er det næringen selv som viderefører og videreutvikler Bygg 21s resultater. Hoveddelen av dette arbeidet er tillagt Rådgivende ingeniørers forening, og i tråd med tildelingsbrev 2020 er arbeidet støttet med 1,5 mill kroner over DiBKs budsjett.

Effektiv og brukerrettet forvaltning av bolig- og bygningssektoren

Brukerundersøkelse for 2020

95 %

... av kommunene har et godt inntrykk av direktoratet

76 %

... av foretakene med sentral godkjenning har et godt inntrykk av direktoratet

BRUKERNES OPPLEVELSE AV DIREKTORATETS TILBUD OG TJENESTER

Direktoratet gjennomfører årlig en brukerundersøkelse blant byggesaksenhetene i kommunene og foretak med sentral godkjenning. I undersøkelsen spør vi om brukernes tilfredshet med vårt tilbud og våre tjenester. Undersøkelsen er gjennomført på e-post, og svarprosenten er 54 prosent blant kommunene og 33 prosent blant foretakene. Både kommuner og foretak har et positivt inntrykk av direktoratet. Hele 45 prosent av kommunene har et svært godt inntrykk av direktoratet. Totalinntrykket av DIBK er lavere blant foretakene enn blant kommunene. Tilfredsheten er på samme nivå som fjoråret.

Kommunene

Byggesaksenhetene i kommunene bruker direktoratets tilbud og tjenester hyppig og er alt i alt svært fornøyde. Kommunene oppgir at informasjon og veiledning fra direktoratet er svært viktig for deres arbeid med byggesaker, etterfulgt av raske tilbakemeldinger.

Nettsidene er den viktigste kommunikasjonskanalen mot kommunene. 4 av 5 kommuner (79 prosent) bruker primært hjemmesiden for å kontakte direktoratet. 99 prosent blant kommunene oppgir at direktoratets hjemmesider er en viktig informasjonskilde. 92 prosent har god kjennskap til innholdet, 90 prosent finner informasjonen de leter etter og 93 prosent mener språket er lett å forstå.

Når det gjelder kontakt på e-post og telefon, er nær halvparten av kommunene misfornøyde med responstid på e-post, mens 19 prosent mener responstiden på telefon er for lang. Responstiden på telefon viser imidlertid en bedring fra fjoråret.

Blant de kommunene som har vært i kontakt med direktoratet siste 12 måneder opplever tre av fire at de har fått klare svar. Kun en liten andel svarer at de i liten eller svært liten grad får klare svar fra direktoratet. Opplevelsen av å få gode svar er størst på telefon, mens kommunene fortsatt er mindre tilfreds med kontakten på e-post. Blant de som ikke opplever å få gode svar, handler det i all hovedsak om at svarene er for generelle og ikke tydelige nok.

Foretakene

Drøyt halvparten av foretakene med sentral godkjenning har hatt kontakt med direktoratet det siste året. Foretakene benytter seg i størst grad av hjemmesiden (44 prosent), men i mindre grad enn kommunene. Tilfredsheten med nettsidene blant foretakene er stabilt høy, 80 prosent er noe eller svært fornøyd, men noe lavere sammenlignet med kommunene.

Vi har de siste årene sett en utvikling blant foretakene med sentral godkjenning hvor brukerne i større grad forsøker å finne svar på sine spørsmål på direktoratets nettsider før de tar kontakt på e-post eller telefon. For begge kontaktmåtene er økningen i andelen som forsøkte nettsiden først signifikant fra 2018.

Som tidligere år har et flertall av foretakene spørsmål om sentral godkjenning, men andelen som har spørsmål om byggreglene fortsetter å stige (46 prosent). Fire av fem foretak opplever å få klare svar på sin henvendelse. Foretakene er mer tilfredse med både telefonkontakten og kontakt på e-post sammenlignet med kommunene.

Nettsider

Bruken av dibk.no fortsetter å øke, og hadde i 2020 drøyt 12 millioner sidevisninger mot nesten 11 millioner året før.

Regelverket med veiledning er fortsatt det mest brukte innholdet, men vi ser også en kraftig økning i bruk av innholdet som er rettet mot privatpersoner med byggeplaner. Økningen i bruk av veiviserne som viser om man kan bygge uten å søke, er spesielt høy på våren 2020.

Vi har fortsatt arbeidet med systematisk forvaltning av innholdet på nettsidene. Statistikk og tilbakemeldinger fra brukerne har gitt grunnlag for å forbedre innhold, sikre at det er oppdatert og at det gir svar på det brukerne lurer på.

“ Økningen i bruk av veiviserne er spesielt høy på våren 2020.

Målsettingen for nettsiden er at brukere i målgruppene våre finner det de leter etter, forstår det de finner og dermed blir selvhjulpne.

Brukerinnsikten vi samlet inn i 2019 og våren 2020, viste at en stor andel forlater siden vår uten å ha funnet svaret på oppgaven de kom til siden for å løse. I 2020 har vi derfor arbeidet med å minske denne andelen. Det har vi gjort gjennom å definere og prioritere de viktigste brukeroppgavene og forenkle navigasjonen. Vi har samlet innhold som tidligere lå spredt og slått sammen eller fjernet innhold. Samtidig har vi lagt til rette for at nettsiden i større grad er universelt utformet og møter både dagens og kommende krav til et tilgjengelig nettsted.

ØKT BRUK AV INNHOLD RETTET MOT PRIVATPERSONER

Veivisere og annet veiledningsmaterieil rettet mot privatpersoner har hatt en stor økning i 2020.

Veiviseren for søknadsfrie garasjer og andre frittliggende bygninger hadde 168 000 besøk og 25 prosent flere brukere enn i 2019. Videre hadde veiviseren «Hvor stort kan du bygge» 134 000 besøk, mens veiviseren for bruksendring fikk 45 000 besøk. Begge endte med over 35 prosent flere brukere enn i 2019. Veiviseren for hvilke tilbygg du kan bygge uten å søke fikk 165 000 besøk, en økning på hele 75 prosent sammenlignet med 2019.

I 2018 lanserte vi enklere skjemaer for nabo- varsling og byggesøknad for privatpersoner. Skjemaene ble utviklet med tjenestedesign- metodikk for å gjøre det enklere å lage en byggesøknad. I 2020 hadde skjemaene 178 000 besøkende, som er en økning på 55 prosent sammenlignet med 2019. Veiledningssidene til søknadsskjemaene, «Åtte steg fra idé til ferdig søknad», hadde 50 000 besøk – en økning på 35 prosent.

Brakerundersøkelsen for 2020 viser at så å si alle saksbehandlerne i kommunene kjenner til de ulike veiviserne for privatpersoner på direktoratets nettsider, og 6 av 10 synes veiviserne er nyttige verktøy i kommunens veilednings- arbeid. Omtrent halvparten mener veiviserne bidrar til å redusere eller avlaste kommunens behov. Brakerundersøkelsen viser dessuten at 78 prosent av brukerne våre kjenner til nasjonale sjekklister for byggesak.

VEILEDNING OM REGELVERKET

Vi mottar daglig henvendelser fra kommuner, privatpersoner, arkitekter, ingeniører og andre profesjonelle og ikke-profesjonelle brukere. De fleste kontakter oss med spørsmål om fortolkning og praktisk forståelse av regelverket. I 2020 mottok vi 6108 henvendelser om regelverket per telefon og 2568 skriftlige henvendelser om regelverket. En kartlegging fra våren 2020 viser at det er enkelte deler av regelverket vi får vesentlig flere henvendelser om enn andre. Statistikken fra kartleggingen er oversendt departementet.

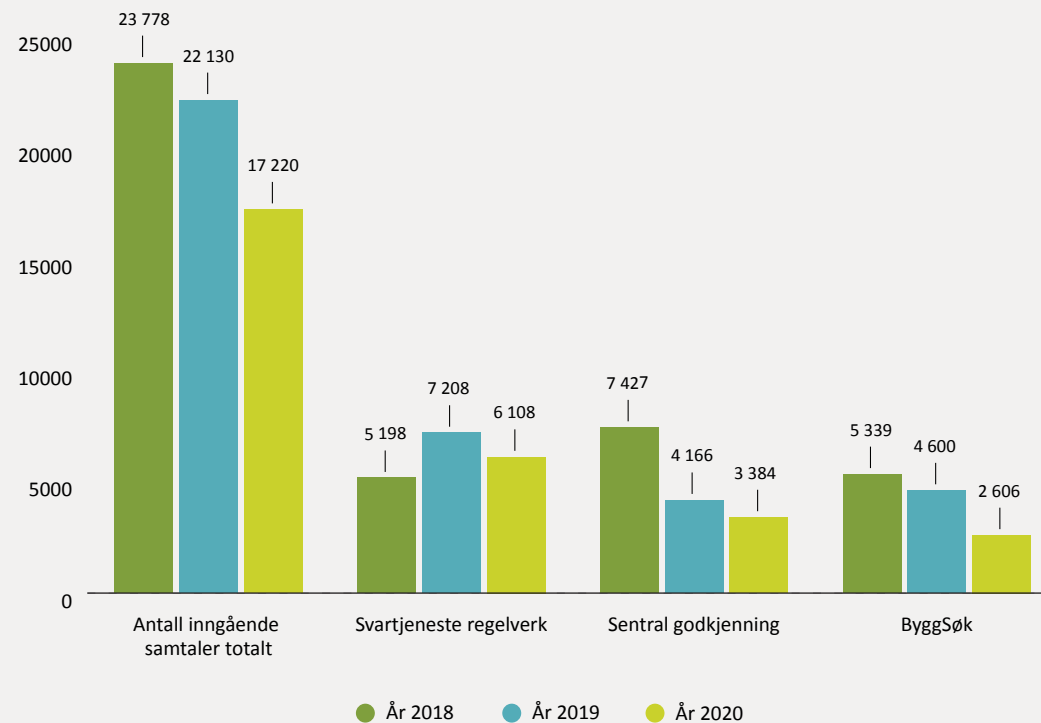
Direktoratets svartjeneste på telefon er delt inn etter fagområder. Spørsmål om sentral godkjenning gikk ned med i overkant av 20 prosent fra 2019 til 2020, mens spørsmål om regelverket gikk ned med nesten 20 prosent fra 2019 til 2020. Kartleggingen viser at det fortsatt er mange henvendelser som ikke skal besvares av direktoratet, men som kommunene, fagpersoner, forbrukermyndigheter eller andre skal svare på. Statistikk viser at dette gjelder i nesten et av fire tilfeller.

I 2020 piloterte vi et kontaktskjema for å hjelpe brukerne med å finne ut om direktoratet, kommunen eller andre var riktig instans for henvendelsen. I denne perioden måtte brukerne gjennom skjemaet for å få opp telefonnummeret. Dette har derfor bidratt til at færre har kontaktet oss per telefon. Det er for tidlig å si om nedgangen i antall telefonhenvendelser skyldes piloteringen eller om det først og fremst henger sammen med nedgangen i antall byggesaker i 2020 og at antall foretak med sentral godkjenning har gått ned. Ettersom de skriftlige henvendelsene har holdt seg på et stabilt nivå, kan det indikere at færre som skulle til andre instanser har kontaktet oss per telefon.

Til tross for nedgangen i telefonhenvendelser, mottar direktoratet fortsatt mange spørsmål om regelverket. Det tilsier at brukerne har et stort behov for veiledning. Direktoratet arbeider systematisk med å utvikle kvaliteten på de faglige svarene vi gir. Vi har spurt brukere som har kontaktet oss på telefon og skriftlig i hvilken grad de fikk svar på det de lurte på.

Tall fra telefonstatistikken viser en gjennomsnittlig score på 4,3 av 5. Det vil si at den gjennomsnittlige brukeren som ringte direktoratet i stor grad fikk svar på spørsmålet sitt.

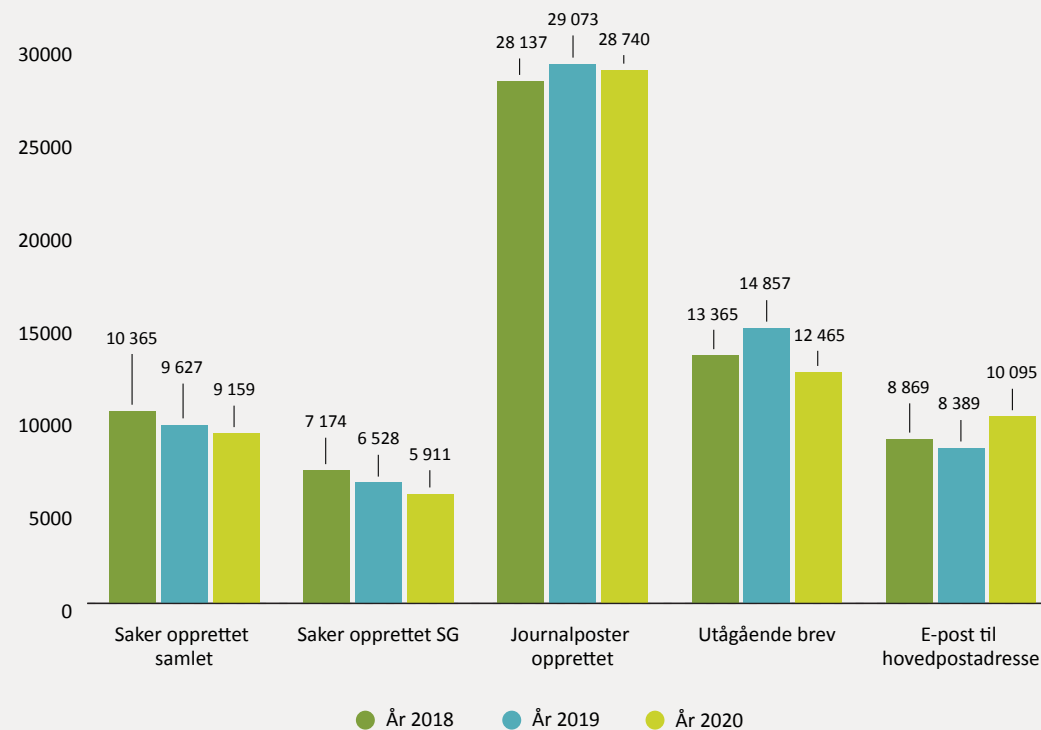
Figur 3: Antall innkomne telefoner i årene 2018, 2019 og 2020

Tall fra skriftlige henvendelser viser at brukerne i nesten 7 av 10 tilfeller i stor eller svært stor grad fikk svar på det de lurte på, mens 2 av 10 brukere i liten eller svært liten grad fikk svar på det de lurte på. De som er positive, trakk fram at de fikk entydige, klare og konkrete svar. De som var mindre fornøyde ønsket gjerne veiledning i konkrete byggesaker, og måtte ofte henvises til kommunen.

Gjennom 2020 har vi hatt god kontroll på restansene på skriftlige henvendelser. Effekten har vært at brukerne raskere har fått svar på sine henvendelser sammenliknet med tidligere år. Likevel ser vi at brukerne ønsker seg ennå kortere svartid.

Figur 4: Antall faglige henvendelser i årene 2018, 2019 og 2020 – skriftlig

KOMMUNIKASJONSARBEID I DIREKTORATET

Hovedmålene i direktoratets kommunikasjonsstrategi er å:

- øke kunnskapen om byggkvalitet i byggenæringen, kommunene og blant boligeiere
- øke kunnskapen om byggereglene i byggenæringen og kommunene, slik at flere brukere kan stå på egne ben
- synliggjøre direktoratets arbeid med digitalisering
- bidra til å gjøre hverandre gode internt i direktoratet gjennom god internkommunikasjon

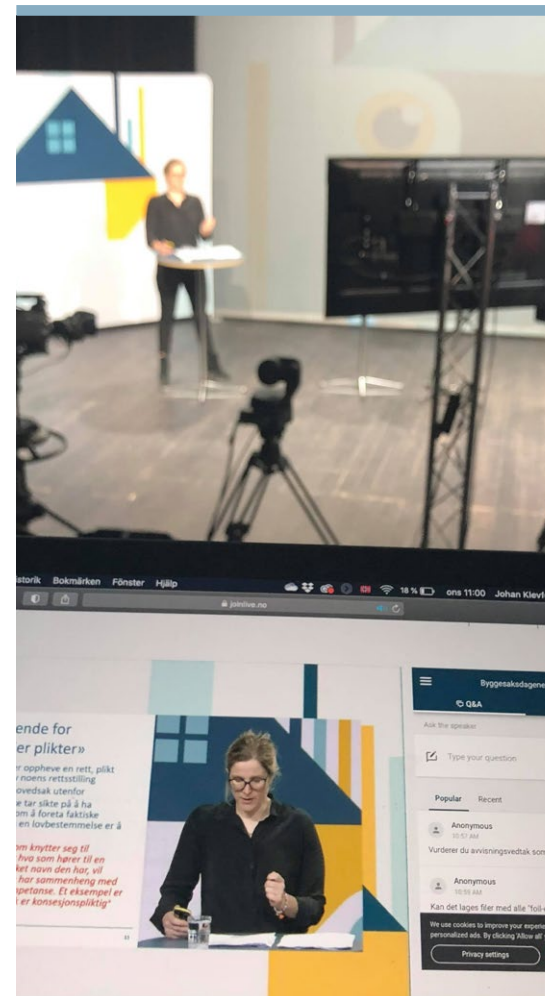
Byggereglene er kompliserte og vi arbeider kontinuerlig med brukertilpasning. Vi ønsker at brukerne lett skal finne svar på de vanligste spørsmålene når de er inne på nettsidene våre, slik at færre trenger å bruke tid på å kontakte oss. Et omtrentlig estimat tilsier at direktoratet benytter 3,3 årsverk på arbeidet med å besvare henvendelser. Sett i sammenheng med det store antallet henvendelser vi besvarer, mener vi at vi jobber effektivt med denne oppgaven, og at ressursbruken er relativt lav i forhold til antallet henvendelser.

BYGGESAKSDAGENE

Byggesaksdagene er direktoratets viktigste møteplass med kommunale byggesaksbehandlere. Smittesituasjonen førte til at vi endret fra en fysisk konferanse til en gratis, digital konferanse over tre halve dager. Dette ga rekordmange deltakere, med mellom 1300 og 1400 seere hver dag. Tema for dagene var kommunens rolle som bygningsmyndighet, juridiske avklaringer og klimaendringer. Evalueringen viser at om lag 90 prosent av deltakerne var tilfredse eller svært tilfredse med arrangementet, foredragene og den tekniske gjennomføringen.

Byggesaksdagene er direktoratets viktigste møteplass med kommunale byggesaksbehandlere

I 2020 ble Byggesaksdagene arrangert digitalt og med rekordmange deltakere.

DEL IV

Styring og kontroll i virksomheten

2020 har vært et viktig år for videreutvikling av styring og kontroll i direktoratet, og nye tiltak er satt ut i livet. Til sammen støtter nyskapingen ytterligere opp om mål- og resultatkravene som departementet har gitt gjennom tildelingsbrev og styringsdialogen gjennom året. Det har også i år vært en god balanse mellom tydelige oppdrag, god samhandling om felles oppdragsforståelse og fleksibilitet i oppgaveløsningen innenfor målsettingene.

Foto: Bjørn. H. Pettersen

Satsingen på utvikling av systemer og rutiner for styring og kontroll har hatt et særlig fokus. Det er tilført ny kompetanse i en stabsfunksjon som koordinerer alt arbeid på dette området sammen med eksternt og intern digitalisering. I 2020 har vi tatt steget fra planlegging til implementering av nye satsingsområder.

Dette gjelder innføring av:

- Virksomhetsplan med hovedmålsettinger i virksomhetsutviklingen og avdelingsvise tiltak. Første felles satsningsområde er strategisk kompetansekartlegging og planlegging.
- Tidsstyring gjennom budsjettering og tidsregistrering på fellesoppgaver og prosjekter. Dette gir oss nye muligheter for å planlegge og se økonomi og tidsressurser i sammenheng i oppgaveløsningen.
- Digitalisert kvalitetsstyring gjennom et system for prosesskartlegging, rutinebeskrivelser og systemstøtte som bygges ut gradvis gjennom analyse av eksisterende prosesser og systematisk forbedringsarbeid. Første fokusområde har vært å kartlegge og videreutvikle prosjektprosessen som styrer en helt vesentlig arbeidsform i direktoratet med tydelige roller og fastlagte prosedyrer som er felles for alle ansatte.

De økonomiske ressursene og disponeringen av dem, ikke minst for fagbudsjettet, påvirker direktoratets resultater i stor grad. Derfor er det viktig for oss at økonomiforvaltningen alltid gir oss god oversikt for å kunne planlegge og prioritere godt gjennom året. Spesielt for 2020 var at kostnadsbildet for driftsbudsjettet ble tydelig påvirket av pandemien, noe som førte til reduserte kostnader på flere områder. Det er samtidig tydeliggjort at statlige økonomisystemer fremdeles ikke er tilstrekkelig digitaliserte og i stor grad basert på fysiske underskrifter. Det har gitt utfordringer med hjemmekontor under pandemien.

I 2020 har vi tatt steget fra planlegging til implementering av nye satsingsområder.

Riksrevisjonens beretning for 2020 hadde ingen merknader. Dialogen med Riksrevisjonen er som alltid konstruktiv, og den gir oss verdifulle innspill til forbedringer i økonomisk styring og dokumentasjon i virksomheten.

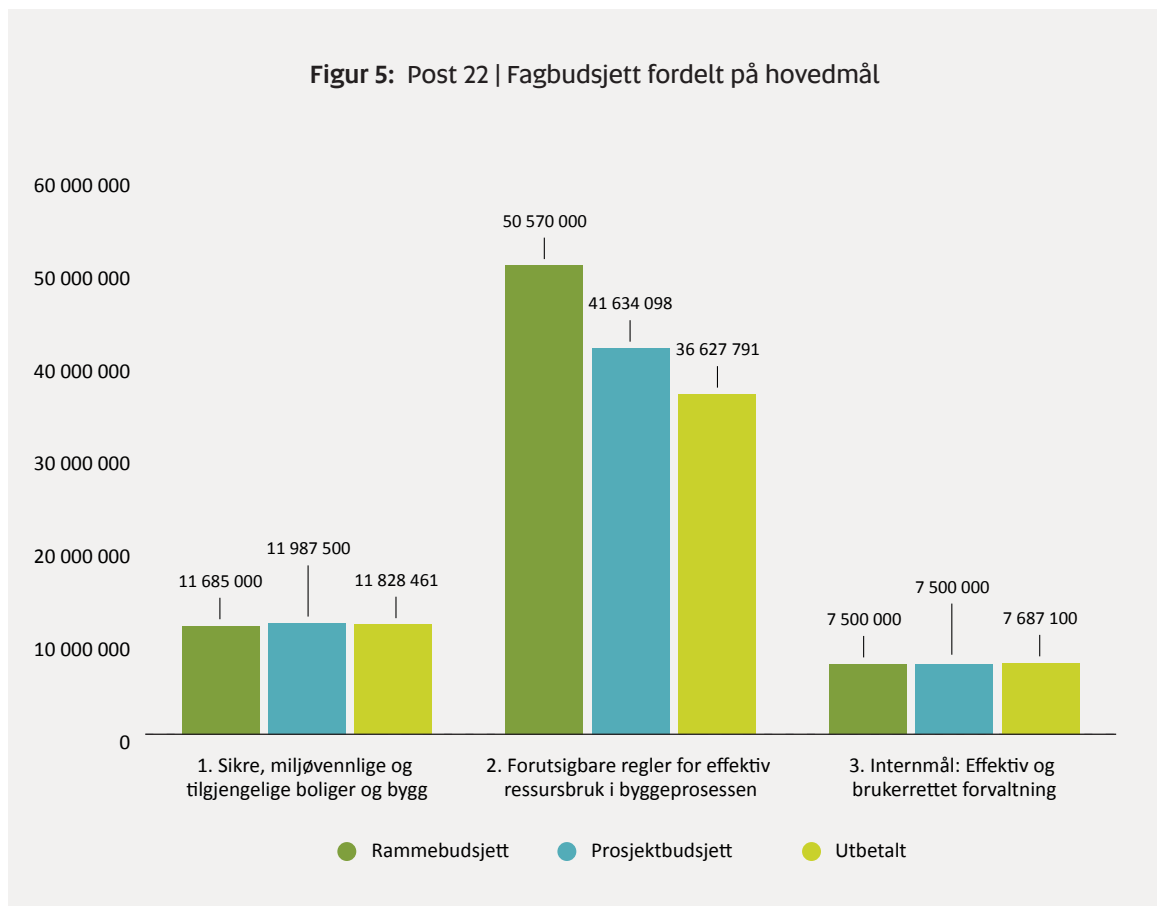
Illustrasjonsbilde: iStock

Risikostyring og intern kontroll i direktoratet

Risikostyring av vesentlige oppdrag og arbeidsområder er en innarbeidet del av det faglige styringssystemet i direktoratet, og er integrert i styringsdialogen med departementet gjennom året. Dette bidrar tydelig til optimalisering av måloppnåelsen ved at risikoene følges opp og risikoreducerende tiltak kan gjennomføres til riktig tid. I styringsdialogen gir dette også et godt grunnlag for felles risikoforståelse, spesielt for arbeidsområder og prosjekter som er utfordrende. Risikostyring er også formelt integrert i prosjektstyringssystemene våre og tydeliggjort i nyutviklet prosess for prosjektarbeid. Alle større prosjekter avdekker risiko i beslutningsfasen, og vi planlegger for å redusere risiko fra prosjektene starter opp.

For ytterligere å utvikle resultatoppnåelsen brukes evalueringer og brukerundersøkelser for å sikre at gjennomførte tiltak fungerer etter målsettingene og til beste for brukerne av regelverk og systemer. Sikkerhets- og beredskapsstyringen i direktoratet er forankret i en krisehåndteringsplan som oppdateres ved behov dersom ytterligere beredskapsdokumentasjon

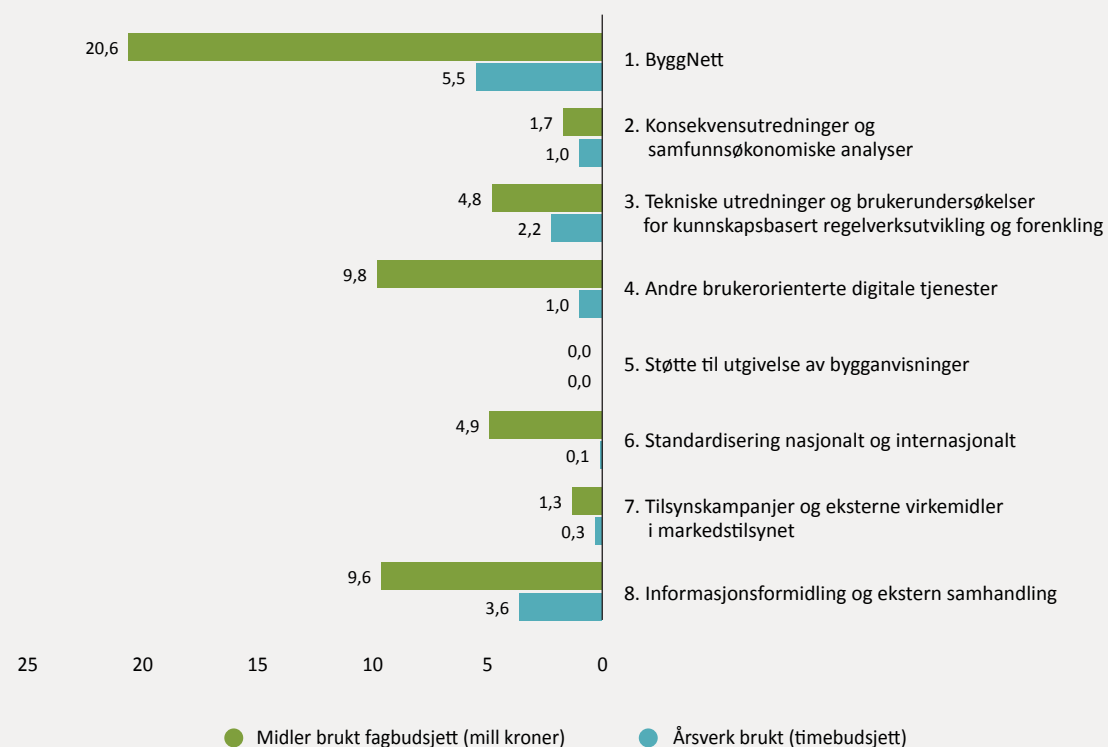
Figur 5: Post 22 | Fagbudsjett fordelt på hovedmål

er nødvendig eller ønskelig. Når det gjelder faglig, økonomisk styring, legger vi stor vekt på å ha god kontroll med ressursbruken for våre faglige, eksternt rettede aktiviteter som finansieres over post 22, kunnskapsutvikling og informasjonsformidling.

Når det gjelder ressursbruk og måloppnåelse har vi kommet et viktig steg videre i å kunne planlegge og følge opp økonomiske midler og intern tidsbruk i sammenheng. De faglige midlene styres godt med en formell godkjeningsprosedyre der alle prosjektene er knyttet opp mot målstrukturen i tildelingsbrevet. På denne måten kan ressursene som brukes spores direkte tilbake til hvilket mål prosjektet er med på å oppfylle. Fra 2020 innførte direktoratet full tidsregistrering av arbeidstid via systemene til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Denne registreringen gjøres i DFØ-app, der vi også registrerer arbeidstiden. 2020 var en prøveperiode, og erfaringene brukes nå for økt presisjon i tidsbudsjettering, spesielt på de faglige prosjektene, og oppfølging av registrerte timer. Målet er nå å bruke registrerte timer i rapporteringen for 2021.

Figur 6: Disponering av fagbudsjett og personalressurser per kategori

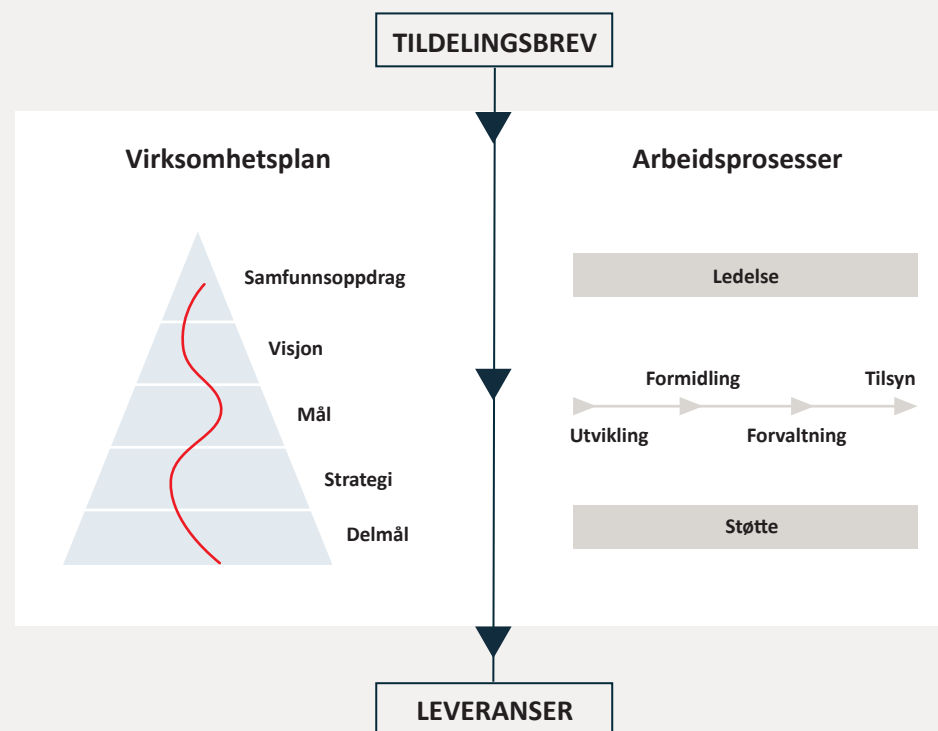

Effektiv og brukerrettet forvaltning

Direktoratet har lenge vært opptatt av å effektivisere, avbyråkratisere og være brukerorienterte i tråd med både styringssignaler og utvikling i samfunnet. Et viktig arbeid i 2020 som støtter dette, har vært implementering av en helhetlig virksomhetsplan. Fire hovedområder – kultur, måloppnåelse, brukerorientering og kompetanse – skal styre virksomhetsutviklingen framover. Sammen med et nytt kvalitetssystem der vi kartlegger og utvikler arbeidsprosesser, har vi nå verktøy for å knytte direktoratets samfunnsoppgaver, visjon, interne mål og strategier til oppgavene som blir utført i det daglige. Slik får vi til mer enhetlig utførelse og økt kvalitet i det vi produserer.

Figur 7: Virksomhetsstyring

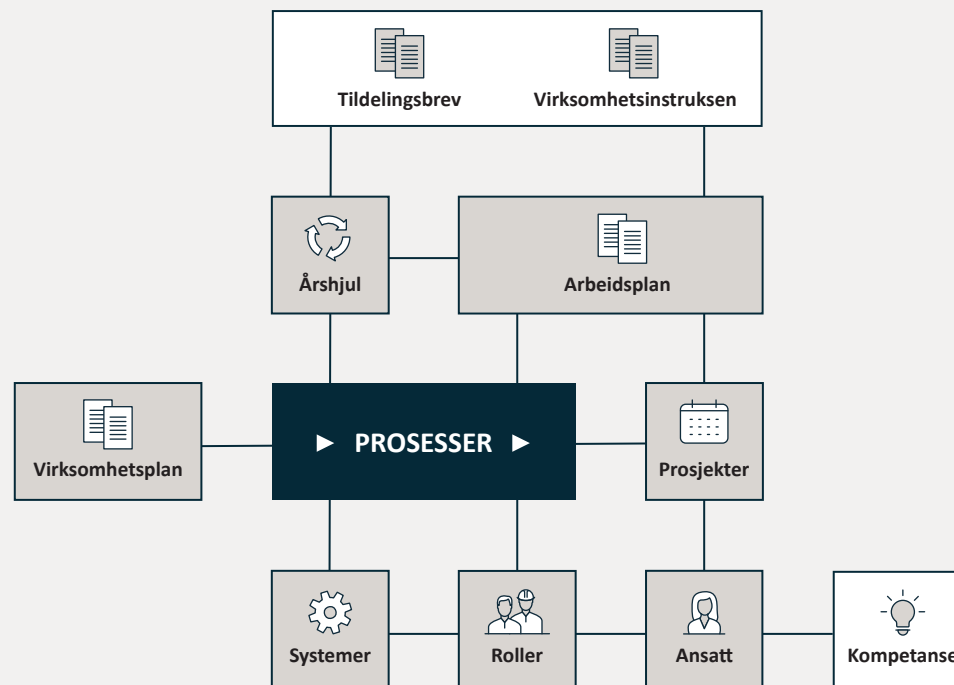
Virksomhetsplanen og etterlevelse av dokumenterte arbeidsprosesser står sentralt i styringen av direktoratet.

En stor del av direktoratets oppgaver løses i prosjekter med tydelig ansvar og metodikk som nå er forbedret og tydeliggjort i kvalitetssystemet. Dette sikrer i enda større grad at de riktige prosjektene startes opp med tydelige rammer for økonomi og tidsbruk og med hensiktsmessig og planlagt framdriftskontroll og rapportering. Risikostyring og porteføljestyring av strategisk viktige prosjekter er integrerte elementer i dette arbeidet.

Figur 8: Sammenhenger

Kvalitetssystemet knytter sammen og illustrerer hvordan alt henger sammen med arbeidsprosessene i DiBK. Dette vil bidra til sikre god virksomhetsstyring framover.

Driftskostnader per årsverk

Direktoratet har som mål at driftskostnader per årsverk utenom lønn skal vise en nedadgående tendens, noe som betyr at ressursene styres mot faglige resultater. Statens felles indikator for driftskostnader per årsverk utenom lønn er viktig for å følge med på utvikling og effektivisering. Vi har derfor de siste årene hatt fokus på innsparinger i drift utenom lønn. Dette har vi lykkes med, og disse kostnadene har derfor vært tilnærmet uendret de siste fem årene. Driftskostnader per årsverk regnes ut med basis i alle driftskostnader på post 1 og 22 i kontoplanen.

Driftskostnader per årsverk 2017–2020

2017	2018
917 745	1 031 252
2019	2020
978 524	983 329

Utviklingen viser en svak økning i 2020 hovedsakelig fordi antall årsverk i virksomheten er redusert som følge av lavere bemanning i sentral godkjenning og flere langvarige vakanser enn vanlig. Pandemien har samtidig gitt andre driftsmessige kostnadsreduksjoner i 2020 som kompenserer noe for dette. Vi ser derfor at den synkende tendensen i kostnader ser ut til å fortsette.

Systemer og informasjonssikkerhet

Mål og strategi for virksomhetens arbeid med informasjonssikkerhet

Mål og strategi for vårt arbeid med informasjonssikkerhet er i stor grad definert og beskrevet, men er ikke tilstrekkelig samlet og systematisert. Vi ser behov for å få på plass en samlet og komplett beskrivelse av dette. Vi vil da også arbeide med å videreutvikle mål og strategi for informasjonssikkerhet, internkontroller og planer for kompetansebygging på informasjonssikkerhet internt. Arbeidet planlegges å være ferdigstilt før sommeren 2021.

Det arbeides allerede kontinuerlig med informasjonssikkerhet. I 2020 fullførte vi en komplett systemkartlegging av direktoratets systemer

internt og eksternt. Alle sammenhenger og avhengigheter framkommer i systemkartleggingen. Vi supplerer for tiden kartleggingen med en systematisk dokumentasjon av hvilke risikovurderinger som løpende gjøres og er gjort, samt hvilke risikoreduserende tiltak som er iverksatt. I denne gjennomgangen vil vi også vurdere om tiltakene som er iverksatt er tilstrekkelige, eller om det er behov for ytterligere tiltak.

Parallelt med kartleggingsarbeidet dokumenterer vi en generisk prosess for ROS-analyser og risikohåndtering i kvalitetsstyringssystemet. Vi baserer oss på beste praksis og gjeldende standarder beskrevet av Digitaliseringsdirektoratet.

Internkontrollsystemet

Det jobbes fortløpende med å klassifisere og risikovurdere våre IKT-systemer og -utstyr. Ved anskaffelse av nye systemer blir krav til informasjonssikkerhet stilt som en del av kravspesifikasjonen. For eksisterende systemer vil det jevnlig gjøres kontroller for å verifisere at informasjonssikkerheten blir ivaretatt. Avvik etter personvernforordningen rapporteres til Datatilsynet i tråd med deres beskrivelse av beste praksis. I 2020 hadde vi ett tilfelle som ble rapportert innen fristen på 72 timer etter at avviket ble oppdaget.

Avhengigheter

Direktoratet benytter nasjonale felleskomponenter der det er behov, og har i den forbindelse opparbeidet avhengigheter til felleskomponenter som Altinn, IDporten, BRREG, SvarUt og matrikkel-/kartdata. Våre systemer er designet for å ta høyde for at felleskomponenter kan være ustabile eller utilgjengelige, og rutiner er i bruk for å overvåke dette. I forbindelse med vår egen felleskomponent, Felles-tjenester PLAN og BYGG, har DiBK innført overvåkning og kontinuerlig vaktordning for å sikre at driftsforstyrrelser i minst mulig grad kan påvirke systemets tilgjengelighet.

Deltakelse i øvelser

I forbindelse med driftssetting av Felles-tjenester PLAN og BYGG ble det sommeren 2020 gjennomført øvelser for å sikre at overvåkning og varsling fungerte planmessig riktig. Vi har vært i samtaler om sikkerhetstesting av enkelte av våre systemer for å avdekke eventuelle sikkerhetsproblemer, men dette ble ikke gjennomført i 2020.

Vi har ikke gjennomført kapasitetstesting på noen av våre systemer i 2020. De publikumsrettede systemene er satt opp med automatisk skalering i nettskyen. Det har ikke vært behov for å skalere opp i løpet av 2020.

Foto: Carl Martin Nordby

Bemanning og kompetanse

Arbeidet med strategisk kompetanseutvikling under ny virksomhetsplan gir oss bedre muligheter for fortsatt optimalisering av fagpersonalet sett opp mot nye oppgaver og utviklingstrender. De budsjettmessige rammene for dette er nå fullt utnyttet gjennom at de siste årenes innsparinger er anvendt for dette formålet. Samtidig er administrative årsverk videreført på samme nivå som før.

Behovsanalyser legges alltid til grunn ved nyansettelser for å sikre tilgang til ny kompetanse der vi trenger det, framfor en rutinemessig erstatning av eksisterende kompetanse. Dette vil vi nå videreføre med et mer langsiktig perspektiv gjennom tiltak under virksomhetsplanen. Der avklarer vi hvilke kompetanser vi kan utvikle internt og hvilke vi må rekruttere.

Rekruttering, kjønnsfordeling, lønn og likestilling

Bemanning i sentral godkjenning har vært utfordrende fordi antall godkjente foretak er redusert, og med det også inntektsgrunnlaget. I 2020 ble bemanningen ytterligere tilpasset gjennom naturlige avganger. Det førte til innsparinger som fremdeles gir god balanse

mellom utgifter og inntekter for ordningen. Øvrig turnover i direktoratet var på et noe høyere nivå, og samlet sett var det 11 som sluttet og 8 som begynte i direktoratet i 2020.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten for å fremme likestilling og hindre diskriminering gir oss nyttige verktøy og økt bevissthet for å følge med på indikatorer slik at vi fanger opp eventuelle utfordringer på området. Toppleder og ledergruppen har det overordnede ansvaret for kontinuerlig oppfølging. Samarbeidsutvalget med tillitsvalgte som møtes minst fire ganger pr. år er også et formelt forum der disse spørsmålene behandles. Samlet sett har direktoratet lav risiko for uønskede lønnsforskjeller og diskriminering. Formaliserte krav til videre utvikling i rapportering sammen med resultater fra arbeidsmiljøundersøkelser vil gi oss enda mer detaljert oversikt og faktagrunnlag for å vurdere risiko på området.

Målsettinger knyttet til likestilling og mot diskriminering er forankret i direktoratets lønnspolitikk og i virksomhetens personal- og HMS-håndbok. I dette ligger også detaljerte varslingsrutiner knyttet til kritikkverdige forhold, herunder også trakassering. Temaet er også omtalt i avsnittet om inkluderingsdugnaden.

Ved utløpet av 2020 hadde direktoratet 86 ansatte, hvorav 48 kvinner og 38 menn. Kjønnsfordelingen på ledernivået har utviklet seg de siste årene. Andel kvinnelige ledere på direktorats-, avdelings- og seksjonsnivå nå er på 75 prosent. Balansen mellom kvinner og menn i de ulike stillingskategoriene viser en god fordeling mellom kjønnene.

Det er lav lønnsforskjell mellom kjønnene i direktoratet, og vi følger nøye med på at det ikke skal oppstå lønnsforskjeller som ikke kan forklares med annet enn kjønn. Lønnsutviklingen skjer nå i større grad gjennom lokale forhandlinger. Avklaringer knyttet til lønnsbalansen mellom kjønnene er alltid et tema i forberedelsene til forhandlingene i samspill med organisasjonene med utgangspunkt i lønnsanalyser. Ved større endringer, eller for å beholde svært viktig kompetanse, gjennomføres også forhandlinger på særlig grunnlag. Dette virkemiddelet har også vært brukt for å jevne ut lønnsforskjeller som ikke kan forklares med annet enn kjønn. Ingen slike forskjeller er blitt avdekket i 2020. For nyansatte gjennomføres det etter avtaleverket rutinemessig en lønnsvurdering innen tolv måneder der også like lønnsperspektivet ivaretas.

Tabell 13: Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) 2020*

		Kjønnsbalanse			Lønn		Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon		Legemeldt sykefravær		Tiltak 1	
		M	K	TOT.	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
		%	%	Ant.	MND	MND	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Totalt i virksomheten	I fjor	40	60	89	56 906	55 324	3	4	0	4	8	6	4	7	3	2
	I år	43	57	84	59 537	54 349	6	0	0	2	8	4	2	6	-	-
Toppledelse	I fjor	100	0	1	107 500	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	I år	100	0	1	107 500	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mellomledelse	I fjor	25	75	8	83 962	75 744	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	I år	25	75	8	84 333	75 622	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alternativ karrierevei	I fjor	41	59	39	61 168	60 574	0	4	-	-	6	4	-	-	-	-
	I år	46	54	39	61 864	61 088	6	0	-	-	6	0	-	-	-	-
Saksbehandlere	I fjor	63	37	30	48 411	45 706	5	0	-	-	5	9	-	-	-	-
	I år	40	60	30	48 568	45 569	8	0	-	-	0	11	-	-	-	-
Kontortilsatte	I fjor	56	44	9	41 017	40 184	-	-	-	-	20	0	-	-	-	-
	I år	50	50	6	41 569	39 643	-	-	-	-	33	0	-	-	-	-

Definisjon på kategorier:

- Mellomledelse: Avdelingsdirektør, kommunikasjonssjef, seksjonsleder + 1 fungering og 1 fagdirektør u/personalansvar*
- Alternativ karrierevei: Prosjektleder, fagdirektør, sjefingeniør, senioringeniør, seniorarkitekt, seniorrådgiver (minus 1 fagdirektør som inngår i mellomledelse)
- Saksbehandler: Overingeniør, rådgiver, arkivleder
- Kontortilsatte: Avdelingsingeniør, førstekonsulent
- *Tiltak 1: Ansatte som gjennomfører etterutdanning på høyskole
- Midlertidig ansatte: Vikarer og engasjementer
- Totalt antall ansatte: Inkluderer permisjoner og vikarer (dvs. 1 stilling kan telle to ganger)

Lærlinger

Direktoratet har fulgt opp statens satsing på lærlinger ved at vi i 2020 satte i gang med den tredje lærlingen i kontorlag. Det oppleves meningsfylt og viktig å ha lærling, men oppgaven er samtidig ressurskrevende i en liten administrasjon. Derfor samarbeider vi med Husleietvistutvalget og fordeler oppgavene i opplæringsplanen mellom oss.

Inkluderingsdugnad og mangfold

Direktoratet har hatt utfordringen knyttet til å nå målet om at minimum 5 prosent av nyansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV. Hovedårsaken har gjennomgående vært at svært få søkere oppgir dette ved søknad eller intervju, og de få som

gjør dette har så klart lavere kvalifikasjoner at de med ett unntak ikke når helt opp i tilsettingsprosessene fordi kvalifikasjonsprinsippet gjelder. Vi registrerer allikevel nå at andelen søkere som oppgir slike særlige behov er svakt økende. Derfor ble det bestemt at deltakelse i statens traineeprogram ville være den beste måten for oss å nå målsettingene på i 2020. Pandemien førte til at vi måtte innse at et traineeprogamm på hjemmekontor ikke ville fungere godt, verken for den som får traineestillingen eller for virksomheten. Deltakelse i statens traineeprogram ble derfor utsatt, og vi vil forhåpentlig bli med i 2021. Målsettingen for inkluderingsdugnaden ble ikke nådd i 2020.

Fokus i 2020 har vært å videreutvikle rekrutteringsprosessene for å øke sannsynligheten for at flere oppgir tilretteleggingsbehov. Gjennom slik utvikling er inkluderingsperspektivet i rekrutteringsprosessen klart styrket. Elementer i arbeidet er utvikling av søknadsportalen og mal for innstilling, og i prosessene legger vi vekt på kravene dugnaden setter. Rekrutterende ledere har stor innvirkning på mulig måloppnåelse gjennom utlysningstekster og gjennomføring av tilsettingsprosessene. Det handler også om at lederne er bevisst på dette. Alle lederne deltok derfor på et fellesstatlig webinar om rekruttering i 2020. Arbeidet videreføres for å utvikle enda bedre felles ansvar i ledergruppen, der de rekrutterende lederne sammen har et felles holdnings- og faktagrunnlag for den samhandlingen og nytenkingen som er nødvendig for å skape resultatene framover. Dette grunnlaget ønsker vi å dele med ansattrepresentantene som deltar i ansettelsesutvalg og intervjuer.

Vi har også videreutviklet utlysningstekstene slik at de er mer inkluderende, også overfor målgruppen i inkluderingsdugnaden. I dette ligger også å formulere kvalifikasjonskriteriene slik at de favner bredere ut over spissformulerte må- og bør-krav som senere kan gi utfordringer med å kunne innstille en inkluderingskandidat framfor den aller best kvalifiserte. Etter oppdrag

Tabell 14: Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en

		2018		2019		2020	
Antall ansettelser		16		13		7	
		Oppgitt	Ansatt	Oppgitt	Ansatt	Oppgitt	Ansatt
Inkluderingsdugnad	Funksjonsnedsettelse/ tilrettelegging	1	0*	1	0	2	0
	Hull i CV	0	0	0	0	4	0**
Annen inkludering	Utenlandsk opprinnelse	52	1	27	0	29	2

*En nyansatt viste seg å være inkluderingskandidat først etter tiltredelse, og er derfor ikke regnet med.

**En søker ble innstilt som nr. 1 og ble tilbudt stillingen, men takket nei til tilbudet.

i tillegg nr. 3 til tildelingsbrev er dette temaet grundigere behandlet i et eget strategi- og tiltaksdokument som ble oversendt departementet i desember.

Direktoratet har utenom formalkravene i inkluderingsdugnaden gjennom mange år god erfaring med mangfold med tanke på både funksjonsevne og etnisitet. Vi har også ansatte med særlige behov som vi rutinemessig tar hensyn til gjennom tilrettelegging av arbeid, utstyr og lokaler.

Sykefravær og arbeidsmiljø

I direktoratet ser vi klare tendenser til at sykefraværet ble redusert under pandemien. Mye tyder på at dette skyldes en kombinasjon av mindre smitteeksponering og omfattende bruk av hjemmekontor som har redusert behovet for sykmeldinger. Arbeidsmiljøutvalgets målsetting for sykefraværet i 2020 var på 5,6 prosent. Resultatet ble et sykefravær på 4,7 prosent, noe som er en reduksjon på 0,9 prosent fra 2019. Vi har opplevd nye behov for tilrettelegging under pandemisituasjonen. Gjennom bedriftshelsetjenesten har vi fått bistand med å tilrettelegge for psykisk og fysisk helse når det gjelder arbeidsplass og arbeidsbelastning.

Direktoratet er en virksomhet med lokal tilpasningsavtale for egenmeldinger. Vi har god kontakt med NAV gjennom dialogmøter og bedriftshelsetjenesten i tilknytning til de lengre fraværsforløpene. I samarbeid med bedriftshelsetjenesten har vi også bistått ansatte som har hatt behov for rask tilgang til spesialistbehandlinger. Vi ser at dette kan være et naturlig bidrag i spesielle tilfeller for at sykefraværet ikke øker unødvendig fordi ansatte venter i behandlingsskø.

I direktoratet ser vi klare tendenser til at sykefraværet ble redusert under pandemien

Annethvert år gjennomfører vi en medarbeiderundersøkelse i direktoratet. Siste undersøkelse der den fellesstatlige undersøkelsen ble brukt, var mot slutten av 2020. Gjennom undersøkelsen kan vi vanligvis enkelt måle utviklingstrender i arbeidsmiljøet vårt. Arbeidsmiljøet var i 2020 sterkt preget av pandemien gjennom utstrakt bruk av hjemmekontor, noe

undersøkelsen viser. Men resultatene så langt er stort sett som i staten for øvrig og med en tydelig trend med små forbedringer på flere områder. Fordi det er forskjellige nyanser og utfordringer i avdelingene, utvikles det avdelingsvise oppfølgingstiltak. Avdelingene arbeider med disse tiltakene fram til neste undersøkelse.

En egen undersøkelse knyttet til arbeidssituasjonen under pandemien ble gjennomført etter sommeren 2020. Her fikk vi klare indikasjoner på at hjemmekontor fungerer ved at produktiviteten opprettholdes tilfredsstillende og de tekniske løsningene virker og mestres. Enkelte oppgaver og ikke minst tilhørighet og arbeidsmiljø, ble klart negativt preget av situasjonen med hjemmekontor. Vi er opptatt av å følge med på langtidsvirkningene av dette, og vi vil forberede gradvis oppstart i kontorlokalene så snart det blir mulig.

Utviklingsmuligheter

Virksomhetsplanens første felles utviklingsområde gjelder kompetanse. Vi er opptatt av å finne den riktige balansen mellom å utvikle kompetansen vi har i kombinasjon med nyrekruttering.

Som et utgangspunkt er det startet en prosess med kompetansekartlegging, samtidig som individuelle muligheter for kompetansebygging knyttet til egne arbeidsresultater videreføres som en del av personalledelsen. Dette håndteres minst én gang i året i medarbeidersamtaler, og vi planlegger for at kartleggingen nå vil legge grunnlaget for å arbeide mer systematisk og strategisk med dette framover. Målet er at direktoratet skal ha riktig kompetanse for å løse oppgavene langt fram i tid.

I 2020 deltok ansatte på til sammen 50 tiltak gjennom kortvarige, kompetansehevende tiltak og kurs, både interne og eksterne. Deltakelse på seminarer og konferanser er ikke inkludert i denne beregningen. Vi gjennomførte også flere felles opplæringstiltak for alle ansatte om bruk av arkiv- og IKT-systemer.

Forvaltning av egne eiendeler

DiBK har leide lokaler i Mariboegate 13 i Oslo og i Hunnsvegen 5 på Gjøvik. Vi er særlig opptatt av å utvikle og vedlikeholde lokalene kontinuerlig slik at det ikke oppstår etterslep knyttet til dette. Direktoratet rapporterer data for areal og kostnader for lokaler til statens felles system for dette. I rapporteringen disponerte direktoratet

3 343 kvadratmeter kontorlokaler. Det tilsvarer 40 kvadratmeter per ansatt. Samlet kostnad var 8,83 millioner kroner, noe som tilsvarer 2 642 kroner per kvadratmeter. Dette er en reduksjon på 218 kroner fra 2019.

Til tross for at antall ansatte er lavere enn vanlig i 2020, viser statistikken at arealeffektiviteten utvikler seg positivt fordi andelen ansatte som arbeider i landskap har økt noe.

Materielle verdier på arbeidstedene er sikret med alarm og tilgangskontroll, og det var i 2020 ingen avvikshendelser knyttet til dette til tross for noen ekstra utfordringer knyttet til pandemi-situasjonen der lokalene i stor grad ikke var i vanlig bruk.

Mobile enheter med bærbare maskiner, mobiltelefoner og nettbrett er blitt vanlig utstyr for alle. Risikoen knyttet til dette er under god kontroll gjennom gode systemer for oversikt og oppsett, og eventuell gjenfinning og fjernsletting av enheter ved tap.

Foto: Torbjørn Tandberg

DEL V

Vurdering av framtidssutsikter

Fokuset på bærekraft, forenkling og digitalisering blir stadig sterkere. Dette er områder hvor vi skal styrke vår innsats. Vi må utvikle regler og virkemidler som gir økt bærekraft og arbeide med å fremstille regelverket slik at det enkelt kan brukes i en digital form.

Direktoratet for byggkvalitet er i utvikling både som myndighet og kompetansesenter for byggkvalitet.

I årene som kommer skal vi prioritere å:

- fremme bærekraft i byggevirksomheten
- forenkle byggreglene og fremme digitalisering
- fremme forsvarlig byggkvalitet og etterlevelse av regelverket, og
- styrke kunnskapen om bygningsmassen og etterlevelsen av regelverket.

Dette er utfordrende oppgaver. Men etter hvert som resultatene kommer, vil dette arbeidet være svært kostnadsbesparende og til stor nytte for bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen, boligieiere, kommunene og samfunnet som helhet. Direktoratet har et bredt perspektiv i arbeidet med å finne hensiktsmessige virkemidler og gode løsninger.

Bærekraft i byggevirksomheten

Norges mål er å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Gjennom FNs mål for en bærekraftig utvikling har alle FNs medlemsland i tillegg forpliktet seg til betydelige reduksjoner av

klimagassutslipp innen 2030. Green Deal, EUs grønne vekststrategi, beskriver en helhetlig tilnærming i EUs klima- og miljøpolitikk. Green Deal går på tvers av politikkområder og ivaretar og integrerer bærekraft i videre politikktutforming og i gjennomføring og revisjon av eksisterende regelverk. Vekststrategien vil gi viktige impulser til omstilling og økt bærekraft for lavutslippssamfunnet også for norsk bygg-, anleggs- og eiendomsnæring. Det er blant annet varslet en mulig utvidelse av EUs kvotesystem til å inkludere utslipp fra transport og bygninger.

Bygg og byggevirksomhet spiller en viktig rolle med tanke på å redusere klimagassutslipp. Sentralt i denne sammenhengen ligger energieffektivisering, ombruk av byggevarer, god avfallshåndtering ved oppføring, riving og rehabilitering av byggverk, samt miljøvennlige byggevarer og byggeprosesser. Bygg og anlegg er også viktig for å redusere utslippene fra transportsektoren ved at det legges til rette for ladepunkter til elbiler i nye og eksisterende byggverk.

Bestemmelser i bygningsregelverket som fremmer bærekraft, vil bidra til miljøvennlige bygg, byggevarer og byggeprosesser. Ett eksempel er miljøbaserte energikrav til bygg,

som sendes på høring i 2021. Målet med energikravene er at nye byggverk skal være energieffektive og ha lave klimagassutslipp.

Det er viktig at også eksisterende bygninger blir mer energieffektive. For å bidra til dette har direktoratet lansert oppussingsråd der vi blant annet fremmer energiltak som vil føre til redusert oppvarmingsbehov for boliger. Hvis boligieiere følger rådene når de skal rehabilitere egen bolig, vil det gi mer byggkvalitet i eksisterende boliger og legge til rette for god komfort og et lengre liv i egen bolig.

I 2021 og framover vil direktoratet arbeide tett med departementet og næringen for å finne løsninger som kan bidra til økt ombruk og mindre avfall fra bygge- og riveprosjekter. Målet er at flere byggevarer skal kunne brukes om igjen i andre prosjekter eller gjenvinnes til andre produkter. Enklere regler for ombygging, rehabilitering og bruksendring av bygningsmassen vil dessuten bidra til at færre byggverk rives, noe som vil redusere klimagassutslipp og spare naturressurser. Direktoratets bidrag til bransjens arbeid med digital produktinformasjon er et ledd i dette arbeidet.

Digitalisering

Gjennom forenkling av regelverket og digitale løsninger for kontroll opp mot regelverket kan Norge bli et foregangsland for raske byggesaksprosesser og god byggkvalitet. Dette er gjennomførbart hvis myndighetene, kommunene og bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen samarbeider godt og de digitale løsningene og mulighetene utvikles i like rask takt som de har gjort til nå.

Våre digitaliseringsprosjekter fornyer og forbedrer byggeprosessen og byggesaksprosessen. I dette arbeidet inngår digitale byggesøknader, men også digital sjekk av regelverket, digitale modeller av tegninger i byggesaken, digital kontroll, digitale tilstandsrapporter og støtte til digitalisering av kommunale planer og kartdata.

Utvikling av gode, digitale løsninger er tidkrevende og utfordrende. Tilgjengelighet og manglende kvalitet på data er et av de største hindrene for ytterligere forenkling og effektivisering. Det vil eksempelvis ta mange år før alt historisk materiale kommunene har knyttet til byggesak – som kartdata, plandata og opplysninger om en tomt eller et område – er tilgjengelig i digital form egnet for ulike bruksformål.

Direktoratets digitaliseringsprosjekter

- **Fellestjenester BYGG** på Altinn er tjenesteplattformen for nye, digitale byggesøknadsløsninger.
 - **DigiTEK** er digital formidling og tilrettelegging av regelverk, slik at det blir lettere å se om det planlagte byggverket oppfyller kravene i byggteknisk forskrift.
 - **ByggesaksBIM** (byggningsinformasjonsmodeller i byggesaken) skal erstatte 2D-tegninger i byggesaken.
 - **GeoLett** skal gjøre all nødvendig informasjon – som kartdata, kommunale reguleringsbestemmelser og historiske opplysninger – tilgjengelig i de digitale byggesøknadsløsningene på en lett-fattelig måte.
- Prosjektene i regjeringens tiltakspakke for å skape større aktivitet og sysselsetting under og etter koronapandemien:
 1. **Fellestjenester PLAN** skal heve kvaliteten på plandata, blant annet ved å tilrettelegge for automatisk kontroll av reguleringsplanforslag.
 2. **Drømmeplan** skal sørge for at søkere raskt og enkelt får avklart om tiltaket de har planlagt, er mulig innenfor gjeldende reguleringsplan.
 3. **Digitale byggningsinformasjonsmodeller (BIM) av eksisterende bygg** skal stimulere til økt etterspørsel og bruk av BIM i forvaltning, drift og utvikling av eksisterende bygningsmasse.

Gjennom å ta i bruk eksisterende datakilder i plan- og byggesaksprosessen vil det i årene framover også stilles tydeligere kvalitetskrav til dataeierne. I tillegg krav til hvordan dataene skal deles i nye økosystem.

Direktoratet mener likevel at byggesaksprosessen kan være heldigital innen fem år, med mulig unntak av enkelte saker i enkelte kommuner, for eksempel dersom historisk materiale ennå ikke finnes i digital form.

Leverandørene av byggesøknadsløsningene utvikler og forbedrer sine løsninger fortløpende. I tiden framover vil konkurransen mellom leverandørene bidra til at profesjonelle og private brukere kan sende inn alle typer digitale byggesøknader enda enklere og raskere.

Direktoratet skal også arbeide målrettet for å sikre at kommunene anskaffer og tar i bruk en løsning som støtter eByggesak, det vil si mottak, arkivering og behandling av digitale byggesøknader. Målet er at alle landets kommuner innen 2025 skal ha denne løsningen, som skal bidra til at kommunene raskt kan beslutte om en byggesøknad kan godkjennes eller ikke.

Utvikle og forenkle bygningsregelverket

Direktoratet skal være en pådriver for å forenkle bygningsregelverket og digitalisere byggesaksprosessene, og samtidig sørge for at regelverket er brukerrettet og forutsigbart. Målet er at boliger, infrastruktur og næringsområder skal kunne bygges ut raskere og rimeligere.

Mulighetene som ligger i digitalisering, kan gjøre det lettere å skreddersy formidling og bruk av regelverket ut fra behov. I denne sammenhengen blir automatisk regelsjekk viktig, slik at det blir lettere for søkere å vurdere tiltaket opp mot bygningsregelverket. Dette er et omfattende arbeid, men det langsiktige målet er at det skal være mulig med automatisk regelsjekk for de aller fleste typer byggverk. Ved hjelp av digitalisering, blant annet med bruk og utvikling av direktoratets nasjonale sjekklister, vil kommunene motta komplette søknader som kan behandles raskt. I dag er kun 40 prosent av søknadene komplette. Dette er derfor en svært viktig oppgave å løse i årene som kommer.

Foto: Bjørn H. Pettersen, DiBK

Kunnskap om kvalitet

Direktoratet fikk i 2019 en langsiktig føring om å skaffe til veie mer kunnskap om byggfeil og tilstanden i bygningsmassen, samt hvordan regelverket etterleves og hvordan regelverket påvirker kostnadsutviklingen i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen. Økt kunnskap vil gjøre oss enda bedre rustet til å løse samfunnsoppdraget om å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg. Mer kunnskap gir DiBK mulighet til å innrette virkemidler på en risikobasert og effektiv måte overfor aktører slik at de bidrar til god byggkvalitet, for eksempel når det gjelder regelverk, tilsyn og veiledning.

Økt kunnskap vil gjøre oss enda bedre rustet til å løse samfunnsoppdraget om å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

Opgaven er imidlertid stor og tidkrevende fordi det ikke finnes noen komplett oversikt, verken over tilstanden i bygningsmassen eller for hvordan bygningsregelverket etterleves. Vi arbeider med å etablere en strategi for en digital kunnskapskatalog, med formål om å samle all relevant informasjon om bygg og byggenes historikk i Norge. Det vil gi økt innsikt i graden av etterlevelse av regelverket og effekter av endringer.

Det vil ta mange år å utvikle en slik kunnskapskatalog, og vi må derfor starte med noen områder av gangen.

Vi har allerede innhentet informasjon som kan gi kunnskap om tilstanden i bygningsmassen, i første omgang om fukt i boliger. I årene framover vil vi jobbe videre med å kartlegge byggfeil og hvordan disse oppstår gjennom å få etablert nye og gode datakilder – som for eksempel digitale tilstandsrapporter og data om byggfeil. Dette vil være et godt utgangspunkt for å etablere et øyeblikksbilde av tilstanden i bygningsmassen, og vil tillegg være grunnlag for trendanalyser – alene eller koblet til andre datakilder.

Utvikling av direktoratet

Direktoratet skal forstå brukernes og samfunnets behov og videreutvikle det gode samspillet med kommunene og andre statlige myndigheter. Og vi skal se ulike virkemidler i sammenheng, slik at konsekvensene av det vi gjør samlet sett blir til det beste for samfunnet, næringen og innbyggerne.

I løpet av 2020 har koronasituasjonen endret måten vi jobber på. Vi har erfart at digitale møter og digital formidling har fungert svært godt. Gjennom digitale arrangementer har vi i 2020 nådd ut til flere enn vi gjorde tidligere da fysiske møter og arrangementer var normalen. Framover skal vi utvikle de digitale arrangementene, gjerne som et tillegg til fysiske arrangementer.

For å utvikle oss som myndighet og nasjonalt kompetansesenter innen byggkvalitet, skal vi framover utvikle interne arbeidsprosesser og virksomhetsstyring slik at vi jobber smartere og mer effektivt. Et viktig tiltak er å utvikle kunnskap, ferdigheter og kompetanse i direktoratet. Og når det er behov for ekstern bistand, vil kvalitet og kompetanse være sentrale kriterier.

DEL VI

Årsregnskap

Direktoratet hadde i utgangspunktet en samlet ressursituasjon som var tilfredsstillende og med lav risiko for merforbruk. Gjennom året førte pandemien og utstrakt bruk av hjemmekontor til at det utviklet seg et økende mindreforbruk for driftsbudsjettet. Disponeringen av fagbudsjettet med vanlige prosesser knyttet til prioritering for god måloppnåelse har i mindre grad vært påvirket av pandemisituasjonen. Som varslet i rapporteringer gjennom året ble resultatet også i 2020 en mindreinntekt for gebyrer knyttet til sentral godkjenning. Dette er fullt ut kompensert ved tilsvarende reduksjon på utgiftssiden. Samlet sett ble direktoratets oppdrag og målsettinger for 2020 realisert innenfor tilgjengelige budsjetttrammer.

Foto: Ilja Hendel

Ledelseskommentar årsregnskapet 2020

Vurdering av vesentlige forhold

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten og er identisk med innrapporteringen til statsregnskapet. Disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter gir gjennom regnskapet et dekkende bilde av tilgjengelige ressurser og disponeringen av dem. I 2020 var de økonomiske rammene for virksomheten ikke vesentlig endret fra året før med unntak av en tilleggsbevilgning i revidert nasjonalbudsjett knyttet til digitalisering og koronatiltak på 20 millioner kroner. Post 22 ble i denne sammenhengen gjort overførbart til 2021.

Driftsbudsjettet gjøres opp med et betydelig mindreforbruk. Dette skyldes tre forhold:

- Fortsatt nedbemanning i sentral godkjenning sammen med flere lengre vakanser førte til lavere lønnskostnader.

- Overføringen fra 2019 til 2020 var noe høyere enn vanlig.
- Kostnadsbildet knyttet til drift utenom lønn ble gjennom året stadig sterkere preget av koronasituasjonen med en økende tendens til mindreutgift på posten.

Ressursutviklingen de siste årene sett opp mot måloppnåelse har i særlig grad vært knyttet til fagbudsjettet på post 22 – Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, der bruken av midlene er underlagt en særlig formell prosedyre for prioritering og godkjenning av ressursbruk. En riktig balanse mellom bruken av egne fagressurser på driftsbudsjettet og anskaffelser av eksterne ressurser gjennom fagbudsjettet er en viktig faktor for resultatoppnåelsen for virksomheten.

Utgifter og inntekter

Direktoratets mål er alltid å ha tilstrekkelig sikkerhet mot merutgifter og at mindreforbruk holdes innenfor overførbare beløp. Disse målsettingene ble ikke nådd i 2020 der mindreutgift knyttet til drift er større enn overførbart beløp. Dette er en naturlig konsekvens av et driftsår der kostnadsbildet etter hvert ble stadig mer preget av koronasituasjonen.

Direktoratets mål er alltid å ha tilstrekkelig sikkerhet mot merutgifter og at mindreforbruk holdes innenfor overførbare beløp

Den økonomiske utviklingen er beskrevet i rapporteringer til departementet gjennom året. Det endelige resultatet for 2020 er beskrevet i forklaringer til statsregnskapet, og kan i korte trekk beskrives slik:

- Driftsutgifter post 01 gjøres opp med en mindreutgift på 9,7 prosent av sum bevilgning etter justering for mindreinntekt. Dette er høyere enn overførbart beløp.
- Fagbudsjettet post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling gjøres opp med en mindreutgift på 21,3 prosent av sum bevilgning inkludert tilleggsressurser i revidert nasjonalbudsjett knyttet til digitalisering og koronatiltak. Inntekt knyttet til gebyr i sentral godkjenning hadde en mindreinntekt på 4,9 prosent i forhold til budsjettert inntekt.

Utgifter kap 587 post 1 Drift

Posten dekker direktoratets lønns- og driftskostnader, og mindreutgiften ble på 10,4 mill kroner etter justering for mindreinntekt. Mindreutgiften er høyere enn overførbart beløp. Mindreutgiften utgjør 9,7 prosent av bevilgningen, og overførbart beløp søkes overført til 2021.

Utgifter kap 587 post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling

Denne budsjettposten brukes til faglig

utviklingsarbeid og kunnskapsutvikling, samt til eksterne kommunikasjons- og samhandlingsoppgaver. Mindreutgiften ble på 14,2 millioner kroner, noe som tilsvarer 21,3 prosent av sum bevilgning. I 2020 ble det tilført 20 mill kroner i revidert nasjonalbudsjett til digitaliserings- og koronatiltak. Av tilleggsbevilgningen ble 6,6 mill kroner nyttet i 2020 og resterende beløp vil bli brukt i 2021. Hele posten ble gjort overførbart i forbindelse med tilleggsbevilgningen. Den ubrukte bevilgningen på post 22 søkes overført til 2021.

Over denne posten finansieres blant annet utviklingen av Fellestjenester PLAN og BYGG. Dette er knyttet til direktoratets strategi for digitalisering av byggesaksprosesser og byggsektoren. Samlet kostnad for formålet i 2020 var på 22,4 mill kroner.

Inntekter kap 3587 post 4 Sentral godkjenning

Sentral godkjenning skal være selvfinansierende gjennom gebyrene. Årsgebyret for foretak som har sentral godkjenning var i 2020 på 3 100 kroner. Gebyr fra 12 580 foretak er inntektsført og utgjorde 39 millioner kroner. I forhold til budsjettert inntekt ble mindreinntekten 1,99 millioner kroner. Årsakene til nedadgående gebyrinngang er knyttet til at ordningen med

sentral godkjenning er inne i en omstillingsperiode med usikkerhet rundt søknadstilgangen og nedadgående antall godkjente foretak gjennom flere år. Gjennom 2020 var det en fortsatt nedgang i antall søknader, selv om pågangen av antall nye søknader var relativt høy mot slutten av året. Samlet kostnad for ordningen er i 2020 beregnet til 38,9 mill kroner, noe som er i god overensstemmelse med selvkostberegningen for ordningen. Reduserte kostnader er en konsekvens av at bemanningen tilpasses utviklingen i inntekter.

Mindreinntekten er kompensert fullt ut i tråd med selvkostprinsippet for ordningen med en tilsvarende reduksjon i driftsbudsjettet.

Kap 3587 post 1 Diverse inntekter

På denne posten føres inntekter fra overtredelsesgebyrer knyttet til feilaktige opplysninger eller uriktig bruk av godkjenningsmerket for sentral godkjenning, samt uriktig produktokumentasjon for byggevarer, der direktoratet er tilsynsmyndighet. Budsjettert inntekt er lav, og gebyrene er vanskelige å budsjettere. For 2020 ble samlet gebyrinntekt på 75 435 kroner, mens budsjettert inntekt var på 108 000 kroner.

Andre opplysninger om regnskapet for 2020

Direktoratet har ofte hatt belastningsfullmakter på fremmede kapitler i oppgaveløsningen, men i 2020 var det ingen slike fullmakter i funksjon. I 2020 holdt KMD tilbake 1 mill kroner på post 22 gjennom tildelingsbrevet. Belastningen ble gjort direkte i statsregnskapet av KMD.

Avtale med Direktoratet for økonomistyring

Direktoratet for byggkvalitet er fullservicekunde for lønns- og regnskapstjenester hos DFØ, men har et selvstendig ansvar for all regnskapsføring. Vi bruker standard kontoplan og fører regnskap etter kontantprinsippet.

Avtale med Statens innkrevingsentral

Direktoratet har en avtale med Statens innkrevingsentral om innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyrer med hjemmel i plan- og bygningsloven. Belastningsfullmakten føres på vårt inntektskapittel 3587 post O1. For 2020 ble det krevet inn til sammen 75 435 kroner.

Endringer i kostnadsbildet fra 2019

Hovedbildet er at kostnadsutviklingen i forhold til kontoplanen viser tydelige konsekvenser av koronasituasjonen med utstrakt bruk av hjemmekontor. En ny kostnad i 2020 er knyttet til at direktoratet dette året deltok i DFØs program for topplergrupper.

Ansattrelaterte lønns- og driftskostnader

Lønns- og personalkostnader er redusert med 1,75 prosent fra 2019. Dette skyldes hovedsakelig nedbemanning i sentral godkjenning og flere og lengre vakanser.

Reiser, kurs og seminarer samt overtid og rekvisita er blant andre driftskostnader som viser klare reduksjoner knyttet til pandemien.

Revisjon av regnskapet

Riksrevisjonen gjennomfører kontroller og revisjon av direktoratets regnskap.

Oslo, 13. mars 2021

Per-Arne Horne
Direktør

PRINSIPPNOTE ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskap for Direktoratet for byggkvalitet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret.
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet.

Sumlinjen “Netto rapportert til bevilgningsregnskapet” er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen Sammenheng mellom

avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifisering og leverandørspesifisering. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2020

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling ¹	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
0587	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	109 629 000	97 205 549	12 423 452
0587	Kunnskapsutvikling og informasjon	22	Diverse	A, B	71 362 000	56 156 994	15 205 006 ³
1633	Nettoordning for mva i staten	01	-	-	0	13 213 352	-
Sum utgiftsført					180 991 000	166 575 895	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling ¹	Regnskap 2020	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3587	Diverse inntekter	01	Inntekt	A, B	108 000	²	-
3587	Gebyr for godskjenning f. foretak	04	Inntekt	A, 1	41 000 000	39 000 790	-1 999 210
5309	Tilfeldige inntekter	29	Inntekt	-	0	103 201	-
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift	2	0	9 299 244	-
Sum inntektsført					41 108 000	48 403 235	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

118 172 660

Kapitalkontoer

60062701	Norges Bank KK/innbetalinger					42 788 444	
60062702	Norges Bank KK/utbetalinger					-161 313 760	
705870	Endring i mellomværende med statskassen					352 657	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2020	31.12.2019	Endring
705870	Mellomværende med statskassen	-2 526 689	-2 879 346	352 657

¹ Samlet tildeling er ikke redusert med avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).

Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

² Direktoratet har gitt belastningsfullmakter til SI på kap 3587 post 01 for innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. SI har i 2020 innkrevet kr 75 435.

³ KMD holdt tilbake kr 1 000 000 til doktorgrad hos OsloMet ved Housing Lab og er en overføring til forvaltningsorganer med særskilt fullmakt. Overføringen i note B er redusert med tilsvarende beløp.

Note A: Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0587 01	4 265 000	105 364 000	109 629 000
0587 22	277 000	71 085 000	71 362 000
3587 01	108 000	0	108 000
3587 04	41 000 000	0	41 000 000

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-) ²	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Fullmakt til å overskride bevilgning med overtid, reisetid og timelønn for november 2020	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp ¹	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0587 01	Kan overføres	12 423 452	-	12 423 452	-	-	-	-	12 423 452	5 268 200	5 268 200
0587 22	Kan overføres	15 205 006	-1 000 000	14 205 006	-	-	-	-	14 205 006	14 205 006	14 205 006

¹ Kap 0587 post 01 ble gjort opp med et mindreforbruk og hvor maksimalt overførbart beløp på 5 % av bevilgningen er søkt overført til 2021.

I RNB ble det tilført en presisering på at ubrukt bevilgning på post 22 kan overføres for 1 år og midlene er søkt overført til 2021.

² Kap 0587 post 22. I tildelingsbrevet fra KMD ble kr 1 000 000 holdt tilbake av KMD for finansiering av doktorgrad hos Oslo ved ved Housing Lab.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
3587 01	-	75 435	-

DiBK har gitt belastningsfullmakt til SI på kap 3587 01 for innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. SI har i 2020 innkrevd kr 75 435.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2020

		Note	2020	2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Innbetalinger fra gebyrer	1	39 000 790	40 938 900
	Sum innbetalinger fra drift		39 000 790	40 938 900
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetalinger til lønn	2	75 489 891	77 111 148
	Andre utbetalinger til drift	3	77 191 337	80 238 973
	Sum utbetalinger til drift		152 681 228	157 350 121
Netto rapporterte driftsutgifter			113 680 438	116 411 221
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetaling til investeringer	5	678 664	2 745 656
	Utbetaling av finansutgifter	4	2 651	1 602
	Sum investerings- og finansutgifter		681 315	2 747 259
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter			681 315	2 747 259
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	101	0
	Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		101	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	-	103 100	107 300
	Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	-	9 299 244	9 643 199
	Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	-	13 213 352	14 174 885
	Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		3 811 008	4 424 385
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet			118 172 660	123 582 865

Oversikt over mellomværende med statskassen

		Note	2020	2019
Eiendeler og gjeld	Fordringer ¹		82 208	267 408
	Kontanter		0	0
	Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
	Skyldig skattetrekk og andre trekk		-2 490 122	-3 004 264
	Skyldige offentlige avgifter ²		-129 632	-94 386
	Annen gjeld ³		10 856	-48 104
Sum mellomværende med statskassen		8	-2 526 689	-2 879 346

¹ Fordringer er lån til ansatte pr 31.12.2020.

² Skyldige offentlige avgifter er mva til utlandet 4. kvartal som er utbetalt i 2021.

³ Annen gjeld er negativ lønn på 13. kjøring som er tilbakeført i 2021.

Note 1: Innbetalinger fra drift

		31.12.2020	31.12.2019
Innbetalinger fra gebyrer	Gebyrer m.m. - driftsinntekt	39 000 790	40 938 900
	Sum innbetalinger fra gebyrer	39 000 790	40 938 900
	Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
	Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
	Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift		39 000 790	40 938 900

Note 2: Utbetalinger til lønn

		31.12.2020	31.12.2019
Lønn		60 116 674	62 506 123
Arbeidsgiveravgift		9 299 244	9 643 199
Pensjonsutgifter*		7 047 511	7 000 981
Sykepenger og andre refusjoner (-)		-2 527 374	-4 172 091
Andre ytelser		1 553 837	2 132 935
Sum utbetalinger til lønn		75 489 891	77 111 148
Antall utførte årsverk		78,5	82

*Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2020 er 14 prosent, samme som for 2019.

Note 3: Andre utbetalinger til drift

	31.12.2020	31.12.2019
Husleie	7 997 402	8 340 883
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	63 934	281 948
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	789 535	843 516
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	47 529	230 919
Mindre utstyrsanskaffelser	209 956	308 206
Leie av maskiner, inventar og lignende	3 385 231	2 355 663
Kjøp av konsulenttenester	34 843 325	28 281 783
Kjøp av andre fremmede tenester	23 343 407	26 364 777
Reiser og diett	901 260	2 896 270
Øvrige driftsutgifter	5 609 757	10 335 007
Sum andre utbetalinger til drift	77 191 337	80 238 973

Note 4: Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2020	31.12.2019
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	2 651	1 602
Sum utbetaling av finansutgifter	2 651	1 602

Note 5: Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

		31.12.2020	31.12.2019
Utbetaling til investeringer	Immaterielle eiendeler og lignende	70 596	226 429
	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	608 068	2 519 227
Sum utbetaling til investeringer		678 664	2 745 656

Note 6: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2020	31.12.2019
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)*	101	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	101	0

*Renter på tilbakeføring av skattetrekk fra kemner.

Note 7: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2020	31.12.2019
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8: Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen		31.12.2020	31.12.2020	
		Spesifisering av <i>bokført</i> avregning med statskassen	Spesifisering av <i>rapportert</i> mellomværende med statskassen	Forskjell*
Finansielle anleggsmidler	Sum	0	0	0
Omløpsmidler	Kundefordringer	111 600	0	111 600
	Andre fordringer	81 992	82 208	-216
	Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
	Sum	193 592	82 208	111 384
Langsiktig gjeld	Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld	Leverandørgjeld	0	0	0
	Skyldig skattetrekk	-2 490 122	-2 490 122	0
	Skyldige offentlige avgifter	-129 632	-129 632	0
	Annen kortsiktig gjeld	11 072	10 856	216
	Sum	-2 608 682	-2 608 898	216
Sum		-2 415 089	-2 526 689	111 600

*Forskjell: Utestående kundefordringer gjelder årsgebyr til sentral godkjenning pr 31.12.2020.

*Forskjell: Andre fordringer og annen kortsiktig gjeld sin differanse skyldes refusjon fra NAV som er korrigert i 2021.

HUSBANKEN
Org. nr.: 942114184

Riksrevisjonens beretning

Til Husbanken

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Husbankens årsregnskap for 2020. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer, oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og virksomhetsregnskap, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2020.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 11 213 151 000 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet. Virksomhetsregnskapet viser driftsinntekter/driftskostnader på 420 876 000 kroner. Virksomhetsregnskapet viser at resultatet av periodens aktiviteter er 0 kroner, innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten er 0 kroner, og tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten er 0 kroner.

Etter Riksrevisjonens mening gir Husbankens årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2020 og kapitalposter per 31. desember 2020, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Vi mener videre at virksomhetsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens resultat for 2020 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2020, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 (INTOSAI¹ etikkregler), og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

¹ International Organization of Supreme Audit Institutions

Presisering

Husbanken foretar ikke avsetninger for tap på lån i regnskapet, se prinsippnoten under fordringer og note 9 om tap på lån. Vi viser videre til omtale i årsrapporten av risiko for tap under kapittel 4 Styring og kontroll i virksomheten, under kapittel Risikohåndtering i låne- og tilskuddsforvaltningen, avsnitt to og tre.

Forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om årsregnskapet.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med henholdsvis regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn

for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om regnskapsestimater og tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med henholdsvis regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

I tillegg til gjennomføring av den finansielle revisjonen av Husbankens regnskap gjennomfører Riksrevisjonen en etterlevelsesrevisjon av Startlån. Rapporten vil bli offentliggjort ved Riksrevisjonens rapportering til Stortinget i Dokument 1.

Oslo; 28.04.2021

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt